

16.4.2024

A9-0301/187

Muudatusettepanek 187

Dragoș Pîslaru

tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni nimel

Raport

Elisabetta Gualmini

Platvormitöö tingimuste parandamine

(COM(2021)0762 – C9-0454/2021 – 2021/0414(COD))

A9-0301/2022

Ettepanek võtta vastu direktiiv

–

EUROOPA PARLAMENDI MUUDATUSED*

komisjoni ettepanekule

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU

DIREKTIIV (EL) .../...,

...

platvormitöö tingimuste parandamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 153 lõike 2 punkti b koostoimes artikli 153 lõike 1 punktiga b, ja artikli 16 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

* Muudatused: uus või muudetud tekst on märgistatud paksus kaldkirjas, välja jäetud tekst on tähistatud sümboliga **■**.

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C 290, 29.7.2022, lk 95.

² ELT C 375, 30.9.2022, lk 45.

³ Euroopa Parlamendi ... seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu ... otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu (**ELi leping**) artiklile 3 on liidu eesmärk muu hulgas edendada oma rahvaste hüvangut ning taotleda Euroopa kestlikku arengut, mis põhineb **tasakaalustatud majanduskasvul ja** kõrge konkurentsivõimega sotsiaalsel turumajandusel, et saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne progress.
- (2) Euroopa Liidu põhiõiguste **hart**a (edaspidi „**harta**“) **artiklis 31 on sätestatud, et** igal töötajal **on õigus headele ja õiglastele** töötingimustele, mis on tema tervise, ohutuse ja väärikuse kohased. **Harta artiklis 27 on sätestatud** töötajate õigus olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud. **Harta artikli 8 kohaselt on** igal inimesel õigus oma isikuandmete kaitsele. **Harta artikli 12 kohaselt on igal inimesel kogunemis- ja ühinemisvabadus kõigil tasanditel. Harta artiklis 16 tunnustatakse** ettevõtlusvabadust. **Harta artiklis 21 on sätestatud diskrimineerimiskeeld.**

- (3) 17. novembril 2017 Göteborgis välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste samba (*edaspidi „samba“*)⁴ 5. põhimõttes on sätestatud, et olenemata töösuhte liigist ja kestusest on töötajatel õigus õiglasele ja võrdsele kohtlemisele seoses töötingimustega ning juurdepääsuga sotsiaalkaitsele ja koolitusele, et tööandjatele tuleb kooskõlas õigusaktide ja kollektiivlepingutega tagada vajalik paindlikkus kiireks kohanemiseks majanduskeskkonnas toimuvate muutustega, et tuleb edendada uuenduslikke töövorme, millega tagatakse kvaliteetsed töötingimused, soodustada ettevõtlust ja *iseenda tööandjana* tegutsemist; hõlbustada tööalast liikuvust; ning tuleb hoiduda töösuhetest, mille tulemuseks on ebakindlad töötingimused, sealhulgas keelatakse ebatüüpiliste lepingute kuritarvitamine. Samba 7. põhimõtte kohaselt on töötajatel õigus sellele, et neid teavitatakse kirjalikult enne töötamise algust töösuhetest tulenevatest õigustest ja kohustustest, ning et enne töölt vabastamist on töötajatel õigus saada teavet vabastamise põhjustest ja õigus mõistlikule etteteatamistähtajale, samuti on neil õigus tõhusale ja erapooletule vaidluste lahendamisele ning õigus saada õiguskaitset, sealhulgas piisavat hüvitist, kui töölt vabastamine ei ole põhjendatud. Samba 10. põhimõtte kohaselt on töötajatel õigus tervishoiu ja tööohutuse kõrgetasemelisele kaitsele ning õigus isikuandmete kaitsele töösuhte kontekstis. 2021. aasta mais Portos toimunud sotsiaaltippkohtumisel avaldati heameelt samba juurde kuuluva tegevuskava üle⁵.

⁴ Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10).

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“ (COM(2021)0102).

- (4) Digipööre muudab töömaailma, parandab tootlikkust ja suurendab paindlikkust, kuid kätkeb endas ka tööalaseid ja töötingimustega seotud riske. Algoritmipõhised tehnoloogiad, sealhulgas automaatsed seire- ***või otsustussüsteemid, on loonud digitaalsete tööplatvormide tekkeks ja kasvuks sobivad tingimused. Uued digitaalse suhtluse vormid ja uued tehnoloogiad töömaailmas, kui need on hästi reguleeritud ja rakendatud, võivad luua võimalusi teha inimväärseid ja kvaliteetsed töökohad kättesaadavaks sellistele inimestele, kellel traditsiooniliselt selline juurdepääs puudus. Kui aga need vormid on reguleerimata, võivad need kaasa tuua ka tehnoloogial põhineva jälgimise, suurendada võimu tasakaalustamatust ja otsuste tegemise läbipaistmatust ning ohustada inimväärseid töötingimusi, tervishoidu ja -ohutust, võrdset kohtlemist ja õigust eraelu puutumatusse.***
- (5) Platvormitööd teevad üksikisikud, kasutades selleks digitaristut, mis kuulub oma klientidele teenust pakkuvatele digitaalsetele tööplatvormidele. ***See on kasutusel väga erinevates valdkondades ning sellele on omane digitaalsete tööplatvormide liikide, hõlmatud sektorite ja tegevuste ning platvormitööd tegevate isikute profiilide suur mitmekesisus.*** Digitaalsed tööplatvormid võivad algoritmide abil sõltuvalt oma ärimudelist ***korraldada suuremal*** või ***vähemal määral*** tööülesannete ***täitmist***, töötasu ***maksmist*** ning platvormi klientide ja platvormitööd tegevate isikute ***vahelisi suhteid***. Platvormitööd saab teha kas üksnes veebis elektrooniliste vahendite kaudu („veebipõhine platvormitöö“) või hübriidvormis, mille puhul omavahel kombineeritakse veebis toimuv teabevahetus ja sellele järgnev tegevus füüsilises maailmas („kohapealne platvormitöö“). Paljud olemasolevad digitaalsed tööplatvormid on rahvusvahelised ettevõtjad, kes tegutsevad oma ärimudeleid kasutades mitmes liikmesriigis või piiriüleselt.

- (6) Platvormitöö võib pakkuda võimalust lihtsamalt tööturule pääseda, teenida kõrvaltegevuse kaudu lississetulekut või oma tööaega mõnevõrra paindlikumalt *korraldada. Samal ajal on enamikul platvormitööd tegevatel isikutel muu töökoht või muu sissetulekuallikas ja nad on tavaliselt madalapalgalised ning platvormitöö areneb kiiresti, mille tulemuseks on uued ärimudelid ja tööhõivevormid, mida olemasolevad kaitsesüsteemid mõnikord ei hõlma. Seetõttu on oluline toetada seda protsessi piisavate kaitsemeetmetega platvormitööd tegevate isikute jaoks, olenemata lepingulise suhte laadist. Eelkõige võib platvormitöö tuua kaasa tööaja ettearvamatus ja hägustada töösuhete ja iseenda tööandjana* tegutsemise piire ning tööandjate ja töötajate kohustusi. Töölase staatuse vale liigitamine mõjutab asjaomaseid isikuid, kuna see võib piirata juurdepääsu olemasolevatele *töötajate* ja sotsiaalsetele õigustele. Samuti loob see ebavõrdsed tingimused selliste ettevõtjate jaoks, kes oma töötajaid õigesti liigitavad, ning mõjutab liikmesriikide töösuhete süsteeme, nende maksubaasi, sotsiaalkaitsesüsteemide katvust ja *kestlikkust*. Kuigi kõnealused probleemid *ei puuduta üksnes platvormitööd*, on need platvormimajanduse puhul eriti teravad ja pakilised.
- (7) Mitme liikmesriigi kohtulahendid osutavad sellele, et teatavat laadi platvormitöö puhul liigitatakse töölase staatust ikka veel valesti, eelkõige sektorites, kus digitaalsetel tööplatvormidel on ■ teatav *juhtimis- või kontrollivõime*. Ehkki digitaalsed tööplatvormid liigitavad nende kaudu töötavad isikud paljudel juhtudel *iseenda tööandjateks* või nn sõltumatuteks töövõtjateks, on paljud kohtud leidnud, et tegelikult juhivad ja kontrollivad neid isikuid platvormid, kaasates neid sageli oma põhitegevusse ■. Seepärast liigitasid asjaomased kohtud väidetavad *iseenda tööandjad* ümber platvormitöötajateks ■.

- (8) Algoritmidel põhinevad automaatsed seire- ja otsustussüsteemid võtavad üha sagedamini üle funktsioone, mida tavaliselt täidavad ettevõtte juhid, näiteks ülesannete määramine, **üksikute tööülesannete hinnastamine, töögraafikute kindlaksmääramine**, juhiste andmine, tehtud töö hindamine, stiimulite pakkumine või sanktsioonide kehtestamine. **Eelkõige kasutavad digitaalsed** platvormid selliseid algoritmilisi süsteeme kui standardset viisi, mille abil platvormitööd oma taristu kaudu korraldada ja juhtida. Platvormitööd tegevatel isikutel, kelle suhtes sellist **algoritmilist** juhtimist kohaldatakse, puudub sageli **juurdepääs teabele** selle kohta, kuidas algoritmid toimivad, milliseid isikuandmeid kasutatakse ja kuidas nende käitumine mõjutab automatiseeritud süsteemide tehtavaid otsuseid. Ka töötajate **usaldusisikutel, teistel platvormitööd tegevate isikute usaldusisikutel** ja tööinspeksioonidel **ning muudel pädevatel järelevalveasutustel** puudub sellele teabele juurdepääs. Lisaks ei tea platvormitööd tegevad isikud sageli põhjuseid, miks automatiseeritud süsteemid oma otsuseid teevad või toetavad, samuti puudub neil võimalus **saada nende otsuste kohta selgitusi, arutada selliseid otsuseid kontaktisikuga** või neid vaidlustada **ja taotleda nende parandamist ning, kui see on asjakohane, taotleda õiguskaitset**.
- (9) Mitmes liikmesriigis või piiriüleselt tegutsevate platvormide puhul puudub sageli selgus, kus platvormitööd tehakse ja kes seda teeb, **eriti internetipõhise platvormitöö puhul**. Samuti on riiklikel **asutustel** keeruline juurde pääseda sellistele digitaalsete tööplatvormidega seotud andmetele nagu platvormitööd tegevate isikute arv, nende tööalane staatus ja töötingimused. See muudab kohaldatavate normide täitmise tagamise keerukamaks .

- (10) Õigusaktides on kindlaks määratud miinimumnõuded, mida kohaldatakse töötingimuste ja töötajate õiguste suhtes kogu liidus. Nende õigusaktide hulka kuuluvad eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1152⁶ läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta⁶, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/88/EÜ⁷ tööaja korralduse kohta⁷, Euroopa Parlamendi ja nõukogu *direktiiv* 2008/104/EÜ⁸ renditöö kohta⁸ ning muud konkreetsed õigusaktid, mis käsitlevad muu hulgas selliseid aspekte nagu töötervishoid ja tööohutus, rasedad töötajad, töö- ja eraelu tasakaal, tähtajaline töö, osaaajatöö **ja töötajate lähetamine**. ***Lisaks otsustas Euroopa Liidu Kohus, et „valveaega“, mille jooksul töötaja võimalused teha muid tegevusi on märkimisväärselt piiratud, käsitatakse töötajana⁹. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/14/EÜ¹⁰ on kehtestatud üldraamistik, mis sätestab miinimumnõuded liidu ettevõtete või üksuste töötajate teavitamise ja nõustamise õigusele.***
- (11) Nõukogu **8. novembril 2019. aasta** soovitus¹¹, milles käsitletakse töötajate ja **iseenda tööandjate** juurdepääsu sotsiaalkaitsele, soovitatakse liikmesriikidel võtta meetmeid, et **tagada kõigile töötajatele ja iseenda tööandjatele** sotsiaalkaitsekavade ametlik ja tõhus katvus, piisavus ja läbipaistvus¹¹.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus (ELT L 186, 11.7.2019, lk 105).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT L 299, 18.11.2003, lk 9).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/104/EÜ renditöö kohta (ELT L 327, 5.12.2008, lk 9).

⁹ Euroopa Kohtu 21. veebruari 2018. aasta otsus kohtuasjas Ville de Nivelles vs. Rudy Matzak, C-518/15, ECLI: EU:C:2018:82.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses (EÜT L 80, 23.3.2002, lk 29).

¹¹ ELT C 387, 15.11.2019, lk 1.

- (12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679¹² tagatakse füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel ning nähakse eelkõige ette teatavad õigused ja kohustused ning kaitsemeetmed seoses isikuandmete seadusliku, õiglase ja läbipaistva töötlemisega, sealhulgas *automaatselt tehtavate* üksikotsuste korral.
- (13) *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/1150¹³ käsitletakse õigluse ja läbipaistvuse edendamist selliste ärikasutajate jaoks, kes kasutavad digiplatvormide pakutavaid veebipõhiseid vahendusteenuseid.*
- (14) Kuigi kehtivad liidu õigusaktid sisaldavad teatavaid üldisi kaitsemeetmeid, tuleks platvormitööga seotud probleemide lahendamiseks ette näha täiendavad erimeetmed. Selleks et platvormitöö *arendamist kestlikul viisil piisavalt* piiritleda, *on vaja, et liit kehtestaks platvormitöötajate miinimumõigused ja normid platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kaitse parandamiseks, et platvormitööst tulenevatele* probleemidele lahendused leida. *Tuleks kehtestada meetmed, mis hõlbustavad platvormitööd tegevate isikute* tööalase staatuse *õiget kindlaksmääramist liidus*, ning suurendada platvormitöö läbipaistvust, sealhulgas piiriülestes olukordades. *Lisaks tuleks platvormitööd tegevatele isikutele anda õigused, mille eesmärk on edendada läbipaistvust, õiglust ja vastutust. Nende õiguste eesmärk peaks olema ka töötajate kaitsmine ja töötingimuste parandamine algoritmilise juhtimise kontekstis, sealhulgas kollektiivlääbirääkimiste pidamine.* Seda tehes tuleks *seada eesmärgiks* parandada õiguskindlust ja luua võrdsed tingimused digitaalsetele tööplatvormidele ja veebivälistele teenuseosutajatele ning toetada liidus digitaalsete tööplatvormide kestlikku kasvu.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

¹³ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks (ELT L 186, 11.7.2019, lk 57).*

- (15) Komisjon on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 154 korraldanud sotsiaalpartneritega kaheetapilise konsulteerimise platvormitöö tingimuste parandamiseks. Sotsiaalpartnerid ei jõudnud nende küsimuste üle läbirääkimiste alustamises kokkuleppele. Siiski on oluline võtta selles valdkonnas liidu tasandil meetmeid, et viia praegune õigusraamistik kooskõlla platvormitöö arenguga, **sealhulgas automaatsete seire- ja otsustussüsteemide kasutamisega.**
- (16) Komisjon pidas ulatuslikke arutelusid ka asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas digitaalsete tööplatvormide, platvormitööd tegevate isikute ühenduste, akadeemiliste ringkondade, liikmesriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide ekspertide ning kodanikuühiskonna esindajatega.
- (17) **Käesoleva direktiivi eesmärk on parandada platvormitöötajate töötingimusi ja kaitsta nende isikuandmeid. Mõlema eesmärgi poole püüeldakse üheaegselt ning kuigi mõlemad eesmärgid tugevdavad üksteist vastastikku ja on lahutamatult seotud, ei ole kumbki teisejärguline. Seoses ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punktiga b sätestatakse käesolevas direktiivis normid, mille eesmärk on toetada platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õiget kindlaksmääramist, parandada töötingimusi ja suurendada platvormitöö läbipaistvust, sealhulgas piiriülestes olukordades, samuti töötajate kaitset algoritmilise juhtimise kontekstis. Seoses ELi toimimise lepingu artikliga 16 luuakse käesoleva direktiiviga õigusnormid platvormitööd tegevate füüsiliste isikute kaitse parandamiseks seoses nende isikuandmete töötlemisega, suurendades platvormitöö asjakohaste algoritmiliste juhtimismenetluste läbipaistvust, õiglust ja vastutust.**

- (18) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada kõigi liidus platvormitööd tegevate isikute suhtes, kellel on või kellel asjaolude hindamise põhjal leitakse olevat tööleping või töösuhe **liikmesriigis** kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat. ■ Algoritmilist juhtimist käsitlevaid sätteid, mis on seotud isikuandmete töötlemisega, tuleks kohaldada ka ■ platvormitööd tegevate isikute suhtes, **kellel ei ole töölepingut või** puudub töösuhe.
- (19) **Käesoleva direktiiviga tuleks kehtestada kohustuslikud normid, mida** tuleks kohaldada kõigi digitaalsete tööplatvormide suhtes, olenemata nende asukohast ja muudel juhtudel kohaldatavast õigusest, tingimusel et platvormitöö, mida asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu korraldatakse, toimub liidus. ■
- (20) Digitaalsed tööplatvormid erinevad teistest veebiplatvormidest selle poolest, et nad **kasutavad automaatseid seire- või otsustussüsteeme, et korraldada** tööd, mida üksikisikud teevad asjaomase tööplatvormi pakutava teenuse saaja ühe- või **korduva** taotluse korral. **Automaatsete seire- ja otsustussüsteemidega töödeldakse platvormitööd tegevate isikute isikuandmeid ning tehakse või toetatakse muu hulgas töötingimusi mõjutavaid otsuseid. Need omadused muudavad digitaalsed tööplatvormid sõltumatute spetsialistide teenuste osutamise korraldamise eriliseks vormiks võrreldes traditsioonilisemate teenuste osutamise korraldamise vormidega, nagu traditsioonilised sõiduvahendusteenused või veoteenused. Lisaks käib digitaalsete tööplatvormide struktuurse korralduse keerukuse suurenemine käsikäes nende kiire arenguga, mis sageli loob töökorralduses muutuva geomeetriaga süsteeme. Näiteks võib esineda juhtumeid, kus digitaalsed tööplatvormid osutavad teenust, mille saajaks on digitaalne tööplatvorm ise või eraldiseisev äriüksus samasse kontserni kuuluvas ettevõttes, või korraldatakse tööd viisil, mis hägustab traditsioonilisi mustreid, mis on teenuse osutamise süsteemides tavaliselt äratuntavad.**

Nii võib see olla ka mikrotöö- või rahvatööplatvormide puhul, mis on digitaalsed veebipõhised tööplatvormid, mis pakuvad ettevõtjatele ja teistele klientidele juurdepääsu arvukale ja paindlikule tööjõule, et täita väikeseid ülesandeid, mida saab teha kaugtööna arvuti ja internetiühenduse abil, näiteks sildistamine. Ülesanded jagatakse osadeks ja jagatakse suurele hulgale üksikisikutele („rahvas“), kes saavad neid täita asünkroonselt.

- (21) Üksikisikute tehtava töö korraldamine eeldab vähemalt seda, et olulist rolli mängib nõutava teenuse nõudluse kokkusobitamine tööjõu pakkumisega üksikisiku poolt, kellel on digitaalse tööplatvormiga lepinguline suhe, *olenemata sellest, millisena see on kindlaks määratud või milline see on*, ja kes on valmis täitma konkreetset ülesannet. See võib hõlmata ka muid toiminguid, näiteks maksete töötlemist. Digitaalse tööplatvormina ei tohiks käsitada sellised veebiplatvorme, mis ei tegele üksikisikute töö korraldamisega, vaid pakuvad teenuseosutajatele üksnes vahendeid lõppkasutajani jõudmiseks *ilma muul viisil osalemata*, näiteks reklaamivad pakkumisi või teenusetaotlusi või koondavad ja annavad teavet olemasolevate teenuseosutajate kohta konkreetses piirkonnas. Digitaalse tööplatvormi määratlust ei tohiks kohaldada selliste teenuste osutajate suhtes, mille peamine eesmärk on varade kasutamine või jagamine, näiteks lühiajalise majutuse pakkumine, *või võimaldada üksikisikutel, kes ei ole sel alal kutsetöötajad, kaupu edasi müüa, ega nende suhtes, kes korraldavad vabatahtlike tegevust*. Digitaalse tööplatvormi määratlus peaks hõlmama vaid selliste teenuste osutajaid, mille puhul üksikisiku tehtava töö (näiteks inimeste või kaupade vedu või koristamine) korraldamine on tegevuse vajalik ja oluline osa, mitte üksnes vähemtähtis ja toetav komponent.
- (22) *Töötajate esindamise korraldus ja protsessid on liikmesriigiti erinevad, peegeldades iga riigi ajalugu, institutsioone ning majanduslikku ja poliitilist olukorda. Hästi toimiva sotsiaaldialoogi eeltingimuste hulgas on tugevate ja sõltumatute ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide olemasolu, kellel on juurdepääs asjakohasele teabele, mis on vajalik sotsiaaldialoogis osalemiseks, ning ühinemisvabaduse ja kollektiivlühirääkimiste põhiõiguste austamine.*

- (23) *Vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonile nr 135 töötajate esindajate kohta (1971), mille on praegu ratifitseerinud 24 liikmesriiki, võivad töötajate esindajateks olla isikud, keda loetakse esindajaks liikmesriigi õiguse või tava alusel, olenemata sellest, kas nad on ametiühingute esindajad, s.o ametiühingute või nende liikmete poolt määratud või valitud esindajad, või valitud usaldusisikud, st esindajad, kelle ettevõtte töötajad on riigi õigusnormide või kollektiivlepingute tingimuste kohaselt vabalt valinud ja kelle ülesannete hulka ei kuulu asjaomases riigis ametiühingute ainuesõigusega seotud tegevused. Nimetatud konventsioonis on täpsustatud, et kui samas ettevõttes on nii ametiühingute esindajad kui ka valitud usaldusisikud, ei kasutata sellist esindamist asjaomaste ametiühingute või nende esindajate seisukohtade kahjustamiseks ning et soodustada tuleb koostööd valitud usaldusisikute ja asjaomaste ametiühingute või nende esindajate vahel.*
- (24) *Liikmesriigid on ratifitseerinud ILO organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsiooni nr 98 (1949), mille kohaselt peetakse sekkumiseks tegevust, mis on kavandatud selleks, et soodustada töötajate organisatsioonide loomist tööandjate või tööandjate organisatsioonide valitsemise all või toetada töötajate organisatsioone rahaliselt või muul moel eesmärgiga allutada sellised organisatsioonid tööandjate või tööandjate organisatsioonide kontrollile, mille vastu ILO liikmesriigid peavad töötajate organisatsioone kaitsma. On oluline, et sellist tegevust käsitletaks tagamaks, et käesoleva direktiivi kohase teavitamise ja ärakuulamise praktilist korda määratledes või rakendades tegutseksid tööandjad ja töötajate usaldusisikud koostöö vaimus ning võttes nõuetekohaselt arvesse oma vastastikuseid õigusi ja kohustusi, pidades silmas nii ettevõtte või asutuse kui ka töötajate huve.*

- (25) *Mõnel juhul ei ole platvormitööd tegevatel isikutel digitaalse tööplatvormiga otsesest lepingulist suhet, vaid neil on see vahendajaga, kelle kaudu nad platvormitööd teevad. Sellise platvormitöö korraldamise viisi tulemuseks on sageli suur hulk erinevaid ja keerulisi mitmepoolseid suhteid, sealhulgas alltöövõtuaahelad, ning digitaalse tööplatvormi ja vahendajate platvormitööga seotud vastutusalad on tihti ebaselged. Vahendajate kaudu platvormitööd tegevad isikud puutuvad kokku samasuguste töölase staatuse väärta liigitamise ja automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisega seotud ohtudega nagu isikud, kes teevad platvormitööd otse digitaalse tööplatvormi jaoks. Seepärast peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohased meetmed, tagamaks et käesoleva direktiivi kohaselt on neil samal tasemel kaitse kui platvormitööd tegevatel isikutel, kellel on otsene lepinguline suhe digitaalse tööplatvormiga. Liikmesriigid peaksid kehtestama asjakohased mehhanismid, sealhulgas, kui see on asjakohane, solidaarvastutuse süsteemide kaudu.*
- (26) *Selleks et võidelda platvormitöös näiliste iseenda tööandjate kasutamise vastu ja muuta töölase staatuse õige kindlaksmääramine hõlpsamaks, peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohased menetlused, et vältida platvormitööd tegevate isikute töölase staatuse valesti liigitamist ja selle probleemiga tegeleda. Nende menetluste eesmärk peaks olema välja selgitada, kas töötajal on töösuhe, mis on määratletud liikmesriikides kehtivates õigusaktides, kollektiivlepingutes või tavades, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikad, ning seeläbi tagada, et platvormitöötajatel oleksid täielikult samad tööalased õigused nagu teistel töötajatel kooskõlas asjakohase liidu õiguse, liikmesriigi õiguse ja kollektiivlepingutega. Kui töösuhete olemasolu tehakse kindlaks faktide põhjal, tuleks tööandjana tegutsev pool või pooled selgelt kindlaks teha ja nad peaksid täitma vastavaid tööandjate kohustusi, mis tulenevad liidu õigusest, liikmesriigi õigusest ja tegevusvaldkonnas kohaldatavatest kollektiivlepingutest.*

- (27) *Kui leitakse, et üks pool on tööandja ja ta vastab direktiivi 2008/104/EÜ kohaselt rendiagentuuriks olemise tingimustele, kohaldatakse kõnealusest direktiivist tulenevaid kohustusi.*
- (28) Faktiliste asjaolude ülimuslikkuse põhimõtte, mis tähendab, et töösuhte olemasolu kindlakstegemisel tuleks juhinduda peamiselt tegeliku töötegemisega seotud asjaoludest, sealhulgas töötasust, mitte sellest, kuidas pooled töösuhet kirjeldavad, ning mis on kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni **■** soovitusega *nr 198* töösuhete kohta (2006), on eriti asjakohane platvormitöö puhul, kus lepingutingimused määrab sageli kindlaks üks pool.
- (29) *Iseenda tööandja staatuse kuritarvitamine kas riigisiselt või piiriülestes olukordades on üks valesti deklareeritud töö vorme, mida sageli seostatakse deklareerimata tööga. Näilise iseenda tööandjaga on tegemist juhul, kui isik on deklareeritud iseenda tööandjana, kuigi tema tegevuse puhul on täidetud töösuhete omased kriteeriumid. Selline valeandmete esitamine toimub sageli selleks, et vältida teatavaid õiguslikke või maksukohustusi ning luua konkurentsieelis võrreldes seaduskuulekate äriühingutega. Euroopa Kohus on otsustanud¹⁴, et isiku liigitamine iseenda tööandjana on riigisisese õiguse kohaselt ei ole takistuseks isiku liigitamisel töötajana liidu õiguse tähenduses¹⁵, kui tema sõltumatus on vaid tinglik ja selle taga on töösuhe.*

¹⁴ Euroopa Kohtu otsused: 13. jaanuar 2004, *Debra Allonby vs. Accrington & Rossendale College, Education Lecturing Services, trading as Protocol Professional and Secretary of State for Education and Employment*, C-256/01, ECLI:EU:C:2004:18; 11. november 2010, *Dita Danosa vs. LKB Līzings SIA*, C-232/09, ECLI:EU:C:2010:674, ja 4. detsember 2014, *FNV Kunsten Informatie en Media vs. Staat der Nederlanden*, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411.

¹⁵ Euroopa Kohtu otsused: 3. juuli 1986, *Deborah Lawrie-Blum vs. Land Baden-Württemberg*, C-66/85, ECLI:EU:C:1986:284; 14. oktoober 2010, *Union Syndicale Solidaires Isère vs. Premier ministre jt*, C-428/09, ECLI:EU:C:2010:612; 4. detsember 2014, *FNV Kunsten Informatie en Media vs. Staat der Nederlanden*, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411; 9. juuli 2015, *Ender Balkandya vs. Kiesel Abbruch- und Recycling Technik GmbH*, C-229/14, ECLI:EU:C:2015:455; 17. november 2016, *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH vs. Ruhrlandklinik gGmbH*, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883; 16. juuli 2020, *UX vs. Governo della Repubblica italiana*, C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572; ning Euroopa Kohtu 22. aprilli 2020. aasta määrus *B vs. Yodel Delivery Network Ltd*, C-692/19, ECLI:EU:C:2020:288.

- (30) *Töölase staatuse õige kindlaksmääramise tagamine ei tohiks takistada platvormitööd tegevate tegelike iseenda tööandjate tingimuste parandamist. Komisjoni 30. septembri 2022. aasta teatis, mis sisaldab suuniseid liidu konkurentsioiguse kohaldamise kohta iseenda tööandjate töötingimusi käsitlevate kollektiivlepingute suhtes ja milles märgitakse, et komisjoni sõnul ei kuulu üksikettevõtjate ja digitaalsete tööplatvormide vahelised töötingimusi käsitlevad kollektiivlepingud ELi toimimise lepingu artikli 101 kohaldamisalasse, võib selles osas olla kasulikuks suuniseks. Siiski on äärmiselt oluline, et kõnealuste kollektiivlepingute kehtestamine ei takistaks käesoleva direktiiviga taotletavate eesmärkide saavutamist, eelkõige platvormitööd tegevate isikute õiget liigitamist nende töölase staatuse osas.*
- (31) *Kuna platvormimajanduse mudel areneb pidevalt, võib kontroll ja juhtimine esineda konkreetsetes oludes eri vormides; näiteks digitaalne tööplatvorm võib juhtida ja kontrollida mitte ainult otseste vahenditega, vaid ka määrates karistusi või kasutades muus vormis ebasoodsat kohtlemist või survet. Platvormitöö kontekstis on platvormitööd tegevatel isikutel sageli raske asjakohasel viisil pääseda juurde vahenditele ja teabele, mida on vaja, et tõendada pädevas asutuses oma lepingulise suhte tegelikku olemust ja sellest tulenevaid õigusi. Lisaks on platvormitööd tegevate isikute juhtimisele automaatsete seire- ja otsustussüsteemide kaudu omane. Need platvormitöö omadused põlistavad näiliseks iseenda tööandjaks liigitamise nähtust, takistades seega platvormitöötajate töölase staatuse õiget kindlaksmääramist ning juurdepääsu inimväärsetele elu- ja töötingimustele. Seepärast peaksid liikmesriigid kehtestama meetmed, millega tagatakse platvormitööd tegevatele isikutele nende töölase staatuse õige kindlaksmääramisel tõhus menetluse lihtsustamine. Seda silmas pidades on platvormitööd tegevate isikute puhul töösuhte nende kasuks eeldamine tõhus vahend, mis aitab oluliselt kaasa platvormitöötajate elu- ja töötingimuste parandamisele. Seetõttu tuleks juriidiliselt eeldada, et kui tuvastatakse asjaolud, mis viitavad kontrollile ja juhtimisele, on selline suhe töösuhte, nagu see on määratletud liikmesriikides kehtivates õigusaktides, kollektiivlepingutes või tavades, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat.*

(32) *Tõhus õiguslik eeldus peab tähendama seda, et liikmesriigi õigus muudab platvormitööd tegeva isiku jaoks selle eelduse kasutamise tegelikult lihtsaks. Õiguslikust eeldusest tulenevad nõuded ei tohiks olla koormavad ja peaksid leevendama platvormitööd tegeva isiku raskusi tõendite esitamisel, mis viitavad töösuhte olemasolule olukorras, kus digitaalse tööplatvormiga seoses esineb võimu tasakaalustamatus. Eelduse eesmärk on tõhusalt käsitleda ja korrigeerida platvormitööd tegevate isikute ja digitaalse tööplatvormi vahelist võimu tasakaalustamatust. Õigusliku eelduse korra peaksid sätestama liikmesriigid niivõrd, kuivõrd see tagab tõhusa ümberlükatava töösuhte õigusliku eelduse kehtestamise, mis tähendab platvormitööd tegevate isikute jaoks menetluse lihtsustamist ning mis ei suurenda platvormitööd tegevate isikute või nende usaldusisikute koormust nende tööalase staatuse kindlaksmääramise menetluses. Õigusliku eelduse kohaldamine ei tohiks automaatselt kaasa tuua platvormitööd tegevate isikute ümberlügitamist. Kui digitaalne tööplatvorm püüab õiguslikku eeldust ümber lükata, peaks digitaalne tööplatvorm tõendama, et kõnealune lepinguline suhe ei ole töösuhe, nagu see on määratletud liikmesriikides kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade kohaselt, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat.*

- (33) *Kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärgiga parandada platvormitöötajate töötingimusi, määrates õigesti kindlaks nende töösuhte ja tagades seeläbi neile asjaomased õigused, mis tulenevad liidu õigusest, liikmesriikide õigusest ja kollektiivlepingutest, tuleks õiguslikku eeldust kohaldada kõigis asjaomastes haldus- või kohtumenetlustes, kus kaalul on platvormitööd tegeva isiku tööalane staatus. Kuigi käesoleva direktiiviga ei panda liikmesriikidele kohustust kohaldada õiguslikku eeldust maksu-, kriminaal- ja sotsiaalkindlustusmenetlustes, on väga oluline, et seda eeldust kohaldataks tõhusalt kõigis liikmesriikides vastavalt käesolevale direktiivile. Eelkõige ei tohiks ükski käesoleva direktiivi säte takistada liikmesriike riigisisese õiguse kohaselt kohaldamast seda eeldust kõnealustes või muudes haldus- või kohtumenetlustes ega tunnustamast nende menetluste tulemusi, milles eeldust on kohaldatud, et anda ümberliigitatud töötajatele õigused muude õigusvaldkondade alusel.*
- (34) Õiguskindluse huvides ei tohiks kõnealusel õiguslikul eeldusel olla tagasiulatuvat õiguslikku mõju, mistõttu tuleks seda kohaldada üksnes ajavahemiku suhtes, *mis algab ... [käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev]*, kaasa arvatud selliste lepinguliste suhete puhul, mis on sõlmitud enne seda kuupäeva või mis on selleks kuupäevaks veel lõpetamata. Seetõttu tuleks nõudeid, mis on seotud töösuhte võimaliku olemasoluga enne nimetatud kuupäeva, ning sellest tulenevaid õigusi ja kohustusi, mida kohaldatakse kuni asjaomase kuupäevani, hinnata üksnes enne *käesolevat* direktiivi kehtinud *riigisisese* ja liidu õiguse, *sealhulgas direktiivi (EL) 2019/1152* alusel.

- (35) Platvormitööd tegeva isiku ja digitaalse tööplatvormi vaheline suhe ei pruugi vastata töösuhte nõuetele, mis on kooskõlas asjaomases liikmesriigis kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade kohase määratlusega, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat. Liikmesriigid peaksid tagama *õigusliku eelduse ümberlükkamise* võimaluse, *tõendades* eespool nimetatud *määratluse alusel*, et *kõnealune* suhe ei ole töösuhe. *Digitaalsetel tööplatvormidel* on täielik ülevaade kõigist faktilistest asjaoludest, *mis määravad suhte õigusliku olemuse*, eelkõige algoritmidest, mille kaudu nad oma tegevust juhivad. *Seega peaks neil lasuma tõendamiskohustus, kuid nad väidavad, et kõnealune lepinguline suhe ei ole töösuhe*. Eelduse edukas ümberlükkamine *kohtu- või* haldusmenetluse käigus ei tohiks välistada selle eelduse kohaldamist *hilisemates kohtumenetlustes või kaebuste esitamisel, kooskõlas riigisisese menetlusõigusega*.
- (36) *Õigusliku eelduse tõhus rakendamine toetusmeetmete raamistiku abil on oluline, et tagada kõigi asjaosaliste jaoks õiguskindlus ja läbipaistvus. Sellised meetmed peaksid hõlmama põhjaliku teabe levitamist üldsusele, konkreetsete ja praktiliste soovitude vormis suuniste väljatöötamist digitaalsetele tööplatvormidele, platvormitööd tegevatele isikutele, sotsiaalpartneritele ja riigi pädevatele asutustele ning tõhusate kontrollide ja inspekteerimiste pakkumist kooskõlas riigisisese õiguse ja tavaga, sealhulgas vajaduse korral selliste kontrollide ja inspekteerimiste eesmärkide seadmist.*
- (37) *Selleks et tagada platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õige kindlaksmääramine, peaksid liikmesriikide pädevad asutused tegema omavahel koostööd, sealhulgas teabevahetuse kaudu, nagu on ette nähtud riigisiseses õiguses ja tavades.*

(38) *Need meetmed peaksid toetama asjaomasest liikmesriigis kehtivates õigusaktides, kollektiivlepingutes või tavades määratletud töösuhte olemasolu õiget kindlaksmääramist, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, sealhulgas vajaduse korral kinnitust liigitamise kohta tegelikuks iseenda tööandjaks. Selleks et kõnealused asutused saaksid täita oma ülesandeid käesoleva direktiivi sätete jõustamisel, rõhutades samal ajal liikmesriikide pädevust otsustada riiklike asutuste töötajate üle, peab neil olema piisavalt töötajaid. Selleks on vaja piisavaid inimressursse riigi pädevatele asutustele, kellel on nõutavad oskused ja juurdepääs asjakohasele koolitusele, ning tagada algoritmilise juhtimise valdkonnas tehnilise oskusteabe kättesaadavus. ILO konventsioonis nr 81 töötingimuste järelevalve kohta (1947) on antud juhised selle kohta, kuidas määrata kindlaks piisav arv tööinspektoreid nende kohustuste tõhusaks täitmiseks. Kui riigi pädevad asutused otsustavad, milliseid inspekteerimisi ja kontrole nad kavatsesid teha, peaksid nad võtma arvesse riigi pädeva asutuse otsust, mille tagajärjeks oli platvormitööd tegeva isiku tööalase staatuse muutmine.*

- (39) Kuigi määrusega (EL) 2016/679 on kehtestatud üldine raamistik füüsiliste isikute kaitseks isikuandmete töötlemisel, on vaja kehtestada **konkreetsed** õigusnormid, milles käsitletakse **automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisel** isikuandmete töötlemisega seotud konkreetseid probleeme platvormitöö kontekstis. **Määruse (EL) 2016/679 artiklis 88 on juba sätestatud, et liikmesriigid võivad õigusaktide või kollektiivlepingutega ette näha täpsemad õigusnormid, et tagada õiguste ja vabaduste kaitse seoses töötajate isikuandmete töötlemisega töösuhete kontekstis.** Käesoleva direktiiviga nähakse ette konkreetsemad **kaitsemeetmed seoses isikuandmete töötlemisega automatiseeritud süsteemides** platvormitöö kontekstis, tagades seeläbi platvormitööd tegevate isikute parema kaitse. **Eelkõige kehtestatakse käesolevas direktiivis võrreldes määrusega (EL) 2016/679 konkreetsemad õigusnormid automaatsete otsuste tegemise kasutamise ja läbipaistvuse kohta. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ka määrust (EL) 2016/679 täiendavad meetmed seoses platvormitööga, millega tagatakse isikuandmete kaitse, eelkõige juhul, kui otsuseid tehakse või toetatakse isikuandmete automaatse töötlemisega.** Seepärast tuleks käesolevas direktiivis sisalduvaid isikuandmete kaitsega seotud mõisteid käsitada vastavalt määruses (EL) 2016/679 sätestatud määratlustele.

- (40) *Määruse (EL) 2016/679 artiklites 5, 6 ja 9 on nõutud, et isikuandmeid tuleb töödelda seaduslikul, õiglasel ja läbipaistval viisil. See tähendab teatavaid piiranguid sellele, kuidas digitaalsed tööplatvormid võivad isikuandmeid automaatsete seire- ja otsustussüsteemide abil töödelda. Platvormitöö puhul ei saa siiski eeldada, et platvormitööd tegevate isikute nõusolek nende isikuandmete töötlemiseks on antud vabatahtlikult. Platvormitööd tegevatel isikutel ei ole sageli tõelist vaba valikut või nad ei saa nõusoleku andmisest keelduda või seda tagasi võtta, ilma et see kahjustaks nende lepingulist suhet, võttes arvesse võimu tasakaalustamatust platvormitööd tegeva isiku ja digitaalse tööplatvormi vahel. Seetõttu ei tohiks digitaalsed tööplatvormid töödelda platvormitööd tegevate isikute isikuandmeid selle alusel, et platvormitööd tegev isik on andnud nõusoleku oma isikuandmete töötlemiseks.*
- (41) *Digitaalsed tööplatvormid ei tohiks automaatsete seiresüsteemide ja automatiseeritud süsteemi abil, mida kasutatakse platvormitööd tegevate isikut mõjutavate otsuste tegemise toetamiseks või otsuste tegemiseks, töödelda platvormitööd tegeva isiku emotsionaalset või psühholoogilist seisundit käsitlevaid isikuandmeid; töödelda nende eravestlustega seotud isikuandmeid; koguda isikuandmeid ajal, mil platvormitööd tegev isik ei paku ega tee platvormitööd; töödelda isikuandmeid, et prognoosida põhiõiguste, sealhulgas ühinemisõiguse, kollektiivlääbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õiguse või õiguse olla informeeritud ja ära kuulatud kasutamist, nagu on põhiõiguste hartas määratletud; ning nad ei tohiks töödelda isikuandmeid, et tuletada isiku rassilist või etnilist päritolu, rändestaatust, poliitilisi vaateid, usulisi või filosoofilisi veendumusi, puuet, tervislikku seisundit, sealhulgas krooniliste haiguste või HIV staatust, emotsionaalset või psühholoogilist seisundit, ametiühingusse kuulumist, seksuaalelu või seksuaalset sättumust.*

- (42) *Digitaalsed tööplatvormid ei tohiks töödelda platvormitööd tegevate isikute biomeetrilisi andmeid isiku tuvastamise eesmärgil, nimelt isiku isikusamasuse tuvastamiseks, võrreldes tema biomeetrilisi andmeid teiste andmebaasis säilitatavate isikute biomeetriliste andmetega (üks-mitmele tuvastamine). See ei mõjuta digitaalsete tööplatvormide võimalust teha biomeetrilist kontrolli, nimelt kontrollida isiku isikusamasust, võrreldes tema biomeetrilisi andmeid sama isiku varem esitatud andmetega (üks-ühele kontrollimine või autentimine), kui selline isikuandmete töötlemine on muul viisil määruse (EL) 2016/679 ning muu asjakohase liidu ja riigisisese õiguse kohaselt seaduslik.*
- (43) *Biomeetriapõhised andmed on konkreetse tehnilise töötlemise käigus saadud isikuandmed, mis on seotud füüsilise isiku füüsiliste, füsioloogiliste või käitumuslike joonte, märkide või omadustega, nagu näoilmed, liigutused, pulsisagedus, hääl, klahvilöögid või kõnnak, mis võivad võimaldada või kinnitada füüsilise isiku tuvastamist.*
- (44) *Isikuandmete töötlemine digitaalsete tööplatvormide kasutatavates automaatsetes seire- ja otsustussüsteemides toob tõenäoliselt kaasa suure ohu platvormitööd tegevate isikute õigustele ja vabadustele. Seepärast peaksid digitaalsed tööplatvormid alati tegema andmekaitsealase mõjuhindangu kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artiklis 35 sätestatud nõuetega. Võttes arvesse automaatsete otsustussüsteemide otsuste mõju platvormitööd tegevatele isikutele ja eelkõige platvormitöötajatele, kehtestatakse käesoleva direktiiviga konkreetsemad normid platvormitööd tegevate isikute ja nende usaldusisikutega konsulteerimiseks andmekaitsealaste mõjuhindangute kontekstis.*

- (45) *Lisaks määruses (EL) 2016/679 sätestatule tuleks digitaalsete tööplatvormide suhtes kohaldada läbipaistvus- ja teavitamiskohustusi seoses automaatsete seiresüsteemide ja automaatsete süsteemidega, mida kasutatakse platvormitööd tegevaid isikuid, sealhulgas platvormitöötajate töötingimusi mõjutavate otsuste tegemiseks või otsuste tegemise toetamiseks, nagu nende juurdepääs tööülesannetele, **l** töötasu, ohutus ja tervis, tööaeg, edutamine või sellega samaväärne meede ja nende lepinguline staatus, sealhulgas nende konto piiramine, peatamine või sulgemine. Samuti tuleks täpsustada, millist teavet platvormitööd tegevatele isikutele selliste automaatsete süsteemide kohta tuleks esitada ning millises vormis ja millal seda tuleks teha. Selleks et platvormitöötajaid tõhusalt teavitada, peaksid nad saama selle teabe kokkuvõtlikul, lihtsal ja arusaadaval kujul, kui süsteemid ja nende omadused mõjutavad otseselt neid, ja kui see on asjakohane, nende töötingimusi. Samuti peaks neil olema õigus nõuda põhjalikku ja üksikasjalikku teavet kõigi asjaomaste süsteemide kohta. Põhjalikku ja üksikasjalikku teavet nende automaatsete süsteemide kohta tuleks anda ka platvormitööd tegevate isikute usaldusisikutele ja riigi pädevatele asutustele, kui nad seda taotlevad, et nad saaksid oma ülesandeid täita.*
- (46) *Lisaks selliste isikuandmete ülekandmise õigusele, mille andmesubjekt on vastutavale töötlejale esitanud kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikliga 20, peaks platvormitööd tegevatel isikutel olema õigus saada takistusteta ning struktureeritud, üldkasutatavas ja masinloetavas vormingus kätte isikuandmeid, mis on genereeritud nende töö käigus, mis tehti digitaalse tööplatvormi automaatsete seire- ja otsustussüsteemide raames, sealhulgas hinnanguid ja läbivaatamisi, et edastada neid kolmandale isikule, sealhulgas teisele digitaalsele tööplatvormile, või lasta need edastada kolmandale isikule, sealhulgas teisele digitaalsele tööplatvormile. Digitaalsed tööplatvormid peaksid andma platvormitööd tegevatele isikutele vahendid, mis hõlbustavad andmete tõhusat tasuta ülekantavust, et nad saaksid kasutada käesolevast direktiivist ja määrusest (EL) 2016/679 tulenevaid õigusi.*

- (47) *Mõnel juhul ei lõpeta digitaalsed tööplatvormid ametlikult oma suhet platvormitööd tegeva isikuga, kuid kehtestavad platvormitööd tegeva isiku kontole piirangud. Seda tuleb mõista kui mis tahes piirangut, mis on kehtestatud võimalusele teha selle konto kaudu platvormitööd, sealhulgas kontole või tööülesannetele juurdepääsu piiramine.*
- (48) Digitaalsed tööplatvormid kasutavad *platvormitööd tegevate isikute* haldamisel laialdaselt automaatseid seire- või otsustussüsteeme. Elektrooniline *järelevalve* võib olla sekkuv ning selliste süsteemide tehtud või toetatud otsused, *näiteks need, mis on seotud ülesannete määramise pakkumisega, töötasu, nende ohutuse ja tervise, tööaja, koolitusele juurdepääsu, edutamise või staatusega organisatsioonis ja lepingulise staatusega*, mõjutavad otseselt platvormitööd tegevaid isikuid, kellel ei pruugi olla otseselt kontakti *inimjuhi* või *juhendajaga*. Seepärast peaksid digitaalsed tööplatvormid *tagama inimjärelevalve ning* korrapäraselt *ja vähemalt iga kahe aasta järel* hindama automaatsete seire- või otsustussüsteemide *poolt* tehtud või toetatud üksikotsuste mõju *platvormitööd tegevatele isikutele, sealhulgas vajaduse korral nende* töötingimustele *ja võrdsele kohtlemisele töökohal. Hindamisprotsessi tuleks kaasata töötajate usaldusisikud.*

Digitaalsed tööplatvormid peaksid tagama selleks piisavad inimressursid. *Isikutel, kellele* digitaalne tööplatvorm on *teinud ülesandeks järelevalve läbiviimise*, peaks olema *selle ülesande täitmiseks* vajalik pädevus, väljaõpe ja volitus ning *eelkõige õigus tühistada automaatseid otsuseid. Neid tuleks ülesannete täitmisel kaitsta ametist vabastamise*, distsiplinaarmedmete või muu ebasoodsa kohtlemise eest. Lisaks on *oluline, et* digitaalsed tööplatvormid *tegeleksid* automaatsete seire- ja otsustussüsteemide *kasutamise*ga seotud süstemaatiliste puudustega. *Seega, kui järelevalvetgevuse tulemus näitab suurt diskrimineerimise ohtu töökohal või platvormitööd tegevate isikute õiguste rikkumist, peaksid digitaalsed tööplatvormid võtma nendega tegelemiseks asjakohaseid meetmeid, sealhulgas võimalust selliste süsteemide kasutamine lõpetada.*

(49) *Vastavalt määrusele (EL) 2016/679 peavad vastutavad töötajad rakendama sobivaid meetmeid, et kaitsta andmesubjektide õigusi ja vabadusi ning õigustatud huve juhul, kui nende kohta tehakse otsuseid, mis põhinevad üksnes andmete automaattöölusel. Selle sättega nõutakse, et andmesubjektile peab olema tagatud vähemalt õigus otsesele isiklikule kontaktile vastutava töötajaga, väljendada oma seisukohta ja vaidlustada otsus. Lisaks määruse (EL) 2016/679 järgimisele seoses algoritmilise juhtimisega ja võttes arvesse platvormitööd tegevate isikute lepingulise suhte või konto piiramise, peatamise või sulgemise otsuste või samaväärset kahju tekitava otsuse tõsist mõju platvormitööd tegevatele isikutele, peaks need otsused alati tegema inimene. Lisaks määruse (EL) 2016/679 järgimisele seoses platvormitöö algoritmilise juhtimisega peaks platvormitööd tegevatel isikutel olema õigus saada digitaalselt tööplatvormilt põhjendamatu viivitusega selgitus automaatsete otsustussüsteemide toetatud või, kui see on asjakohane, tehtud otsuse, otsuse puudumise või otsusekogumi kohta.*

Selleks peaks digitaalne tööplatvorm võimaldama neil arutada ja selgitada otsuseni viinud fakte, asjaolusid ja põhjusi digitaalse tööplatvormi määratud kontaktisikuga. *Kuna teatavatel otsustel on platvormitööd tegevatele isikutele tõenäoliselt eriti märkimisväärne negatiivne mõju* ■ , eelkõige nende võimalikule sissetulekule, *kui digitaalne tööplatvorm piirab, peatab või sulgeb platvormitööd tegeva isiku konto, keeldub selle isiku tehtud töö eest tasu maksmisest või mõjutab lepingulise suhte olulisi aspekte, peaks digitaalne tööplatvorm esitama platvormitööd tegevale isikule esimesel võimalusel ja hiljemalt selliste otsuste jõustumise päeval kirjaliku põhjenduse*. Kui saadud selgitused või põhjendused on ebapiisavad või kui platvormitööd tegevad isikud leiavad, et *otsusega on* nende õigusi ■ rikutud, peaks neil lisaks olema õigus taotleda digitaalselt tööplatvormilt otsuse läbivaatamist ja põhjendatud vastuse saamist *põhjendamatu viivitusega ja igal juhul kahe nädala jooksul alates taotluse saamisest*.

Kui selliste otsustega rikutakse nende isikute õigusi, näiteks töötajate õigusi, õigust mittediskrimineerimisele või nende isikuandmete kaitsele, peaks digitaalne tööplatvorm sellised otsused põhjendamatu viivitusega parandama või, kui see ei ole võimalik, hüvitama tekitatud kahju piisaval määral ja võtma vajalikud meetmed, et vältida sarnaste otsuste tegemist tulevikus, sealhulgas lõpetades selle süsteemi kasutamise. Otsuste inimese poolt läbivaatamise puhul peaksid ärikasutajate suhtes kehtima esmajoones määruse (EL) 2019/1150 erisätted.

- (50) Nõukogu direktiiviga 89/391/EMÜ¹⁶ on kehtestatud töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavad meetmed, sealhulgas tööandjate kohustus hinnata töötervishoiu ja tööohutusega seotud riske, **ning on sätestatud üldised ennetuspõhimõtted, mida tööandjad peavad rakendama. Automaatsetel** seire- ja otsustussüsteemidel võib olla märkimisväärne mõju **platvormitöötajate ohutusele ning** füüsilisele ja vaimsele tervisele.

Algoritmiline juhtimine, hindamine ja distsipliin muudavad töö intensiivsemaks, suurendades järelevalvet, tõstes töötajatelt nõutavat tempot, minimeerides lüngad töövoos ning laiendades töötegevust üle tavapärase töökoha ja tööaja. Piiratud töökohapõhine õpe ja piiratud mõju ülesannetele, mis tulenevad eespool esile tõstetud läbipaistmatute algoritmide kasutamisest, intensiivsemast tööst ja ebakindlusest, suurendavad tõenäoliselt tööjõu stressi ja ärevust. Seepärast peaksid digitaalsed tööplatvormid neid riske analüüsima, hindama, kas süsteemide kaitsemeetmed on nende riskide leevendamiseks asjakohased, ning võtma asjakohaseid ennetus- ja kaitsemeetmeid. Nad peaksid vältima seda, et selliste süsteemide kasutamine avaldaks töötajatele põhjendamatu survet või seaks ohtu nende tervise. Nende sätete tõhususe suurendamiseks peaks digitaalne tööplatvorm tegema oma riskihindamise ja leevendusmeetmete hindamise kättesaadavaks platvormitöötajatele, nende usaldusisikutele ja pädevatele asutustele.

¹⁶ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

- (51) *Töötajate usaldusisikute teavitamine ja ärakuulamine, mida reguleeritakse liidu tasandil direktiiviga 2002/14/EÜ, on tõhusa sotsiaaldialoogi edendamise võti. Kuna digitaalsete tööplatvormide poolt automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutusele võtmine või nende kasutamise oluline muutmine mõjutab otseselt platvormitöötajate töökorraldust ja individuaalseid töötingimusi, on vaja lisameetmeid tagamaks, et digitaalsed tööplatvormid teavitaksid enne selliste otsuste tegemist platvormitöötajate usaldusisikuid ja kuulaksid neid realselt ära, tehes seda asjakohasel määral. Võttes arvesse algoritmiliste juhtimissüsteemide tehnilist keerukust, tuleks teavet anda õigeaegselt, et platvormitöötajate usaldusisikud saaksid vajaduse korral koos platvormitöötajate või nende usaldusisikute valitud eksperdiga konsulteerimiseks valmistuda. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei mõjuta direktiivis 2002/14/EÜ sisalduvaid teavitamis- ja ärakuulamismeetmeid.*
- (52) *Töötajate usaldusisiku puudumisel peaks digitaalsel tööplatvormil olema võimalik töötajaid automaatsete seire- ja otsustussüsteemide kasutuselevõttust või olulistest muudatustest otse teavitada.*

(53) *Ühe* osa platvormitööd tegevatest isikutest moodustavad ***iseenda tööandjad***. Digitaalsete tööplatvormide ***kasutatavate automaatsete*** seire- ***või*** otsustussüsteemide mõju nende ***isikute isikuandmete kaitsmisele*** ja sissetuleku teenimise võimalustele on sama, mis platvormitöötajate puhul. Seepärast tuleks ***käesolevas direktiivis*** sätestatud õigusi, millega tagatakse füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel algoritmilise juhtimise kontekstis, nimelt automaatsete seire- ***või*** otsustussüsteemide läbipaistvuse, isikuandmete töötlemise või kogumise piirangute, inimkontrolli ja oluliste otsuste läbivaatamisega seotud õigusi kohaldada ka selliste ***■*** platvormitööd tegevate isikute suhtes, kellel puudub ***■*** töösuhe. Nende suhtes ei tuleks kohaldada töötervishoiu ja -ohutusega seotud õigusi ning platvormitöötajate või nende ***usaldusisikute teavitamise*** ja ärakuulamisega seotud õigusi, mis vastavalt liidu õigusele on eriomased töötajatele. Määruses (EL) 2019/1150 on sätestatud õiglust ja läbipaistvust käsitlevad kaitsemeetmed platvormitööd tegevate ***iseenda tööandjate*** jaoks, juhul kui neid käsitatakse ärikasutajatena kõnealuse määruse tähenduses. ***Oluliste otsuste inimese poolt läbivaatamise puhul peaksid*** ärikasutajate suhtes ***kehtima*** määruse (EL) 2019/1150 ***erisätted***.

(54) ***Digitaalsete tööplatvormide kohustused, sealhulgas automaatsete seire- ja otsustussüsteemidega seotud teavitamis- ja ärakuulamiskohustused kehtivad olenemata sellest, kas automaatseid seire- ja otsustussüsteeme haldab digitaalne tööplatvorm ise või väline teenuseosutaja, kes töötleb andmeid digitaalse tööplatvormi nimel.***

- (55) *Et riigi pädevatel asutustel oleks võimalik tagada, et digitaalsed tööplatvormid täidavad töölaseid õigusnorme ■, eelkõige juhul, kui nad on asutatud muus riigis kui see, kus platvormitöötaja tööd teeb, peaksid digitaalsed tööplatvormid deklareerima platvormitöötajate tehtava töö pädevatele **asutustele selles liikmesriigis, kus tööd tehakse. Süstemaatiline ja läbipaistev teabesüsteem, sealhulgas piiriülesel tasandil, on äärmiselt oluline ka selleks, et hoida ära ebaausat konkurentsi digiplatvormide vahel. See kohustus ei tohiks asendada muude liidu õigusaktidega kehtestatud deklareerimis- või teatamiskohustusi.***
- (56) *Euroopa Tööjõuamet aitab tagada tööjõu õiglase liikuvuse kogu liidus, eelkõige hõlbustab ta koostööd ja teabevahetust liikmesriikide vahel, et tagada asjakohaste liidu õigusaktide järjepidev, tõhus ja tulemuslik kohaldamine ja jõustamine, koordineerib ja toetab kooskõlastatud ja ühiseid kontrole, teeb analüüse ja riskihindamisi tööjõu piiriülese liikuvuse küsimustes ning toetab liikmesriike deklareerimata töö vastu võitlemisel. Seetõttu on sellel oluline roll selliste probleemide lahendamisel, mis on seotud paljude digitaalsete tööplatvormide piiriülese tegevusega ja platvormitöös tehtava deklareerimata tööga.*
- (57) *Teave digitaalsete tööplatvormide kaudu platvormitööd tegevate isikute platvormitöö, nende isikute arvu, nende lepingulise või töölase staatuse ning nende lepinguliste suhetega seotud üldtingimuste kohta on **äärmiselt** oluline selleks, et toetada ■ asjaomaseid asutusi platvormitööd tegevate isikute töölase staatuse õigel kindlaksmääramisel ja juriidiliste kohustuste täitmise tagamisel, ning **platvormitöötajate usaldusisikuid** nende esindusfunktsioonide täitmisel. Eespool nimetatud **asutustel** ja **usaldusisikutel** peaks lisaks olema õigus nõuda digitaalsetelt tööplatvormidelt **esitatud teabe kohta** täiendavaid selgitusi ja üksikasju ■.*

- (58) *Mitmes liikmesriigis on täheldatud, et kullerteenuseplatvormidel kasutatakse deklareerimata tööd. Selleks kasutatakse renditud identiteete, kus platvormitööd tegevad isikud, kellel on õigus töötada ja kes on platvormil registreerunud, rendivad oma kontosid dokumentideta rändajatele ja alaealistele. See toob kaasa nende inimeste jaoks kaitse puudumise, sealhulgas ebaseaduslikult riigis viibivatele kolmandate riikide kodanike puhul, kellel on oma olukorra tõttu õiguskaitse kättesaadavus piiratud survemeetmete kartuse või väljasaatmise ohu tõttu. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/52/EÜ¹⁷ sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded. Käesolevas direktiivis sätestatud vahendajaid käsitlevad läbipaistvuskohustused ja normid aitavad koos direktiiviga 2009/52/EÜ oluliselt kaasa platvormitöös deklareerimata töö probleemi lahendamisele. Lisaks on oluline, et digitaalsed tööplatvormid tagaksid platvormitöötajate isikusamasuse usaldusväärse kontrollimise.*
- (59) Välja on töötatud ulatuslik liidu sotsiaalse õigustiku **sätete** täitmise tagamise süsteem, mille elemente tuleks käesoleva direktiivi puhul kohaldada, et tagada platvormitööd tegevatele isikutele juurdepääs **õigeaegsele**, tõhusale ja erapooletule vaidluste lahendamisele ning õigus õiguskaitsele, sealhulgas **tekitatud kahju** piisavale **hüvitamisele**. Täpsemalt, arvestades kui oluline on õigus tõhusale õiguskaitsele, peaksid platvormitööd tegevad isikud saama sellist kaitset ka pärast seda, kui töösuhe või muu lepinguline suhe, mille ajal on väidetavalt rikutud käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi, on lõppenud.
- (60) Platvormitööd tegevate isikute **usaldusisikutel** peaks olema võimalik, **kooskõlas riigisisese õiguse ja tavaga**, esindada üht või mitut platvormitööd tegevat isikut mis tahes kohtu- või haldusmenetluses, et tagada käesolevast direktiivist tulenevate õiguste või kohustuste täitmine. Mitme platvormitööd tegeva isiku nimel tegutsemine või nende toetamine on üks viis, kuidas lihtsustada menetlusi, mida menetluslike ja rahaliste takistuste või survestamise hirmu tõttu muidu ei oleks algatatud.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded (ELT L 168, 30.6.2009, lk 24).

- (61) Platvormitööle on iseloomulik see, et puudub ühine töökoht, kus **platvormitööd tegevad isikud** saaksid üksteist tundma õppida ning **omavahel** ja oma **usaldusisikutega** suhelda, muu hulgas selleks, et **digitaalse tööplatvormi** ees oma huvisid kaitsta. Seepärast on digitaalsete tööplatvormide töökorraldust arvestades vaja luua digitaalsed suhtluskanalid, mille kaudu platvormitööd tegevad isikud saavad üksteisega **privaatselt ja turvaliselt** suhelda ja olla oma **usaldusisikutele** kättesaadavad. Digitaalsed tööplatvormid peaksid looma sellised suhtluskanalid oma digitaristu raames või muude sama tõhusate vahendite abil, austades isikuandmete kaitset ja vältides juurdepääsu suhtlusele või selle kontrollimist.
- (62) **Platvormitööd tegevad isikud puutuvad eelkõige kohapealses töös kokku vägivalla ja ahistamise ohuga, ilma et neil oleks füüsilist töökohta, kus nad saaksid kaebusi esitada. Ahistamine ja seksuaalne ahistamine võivad avaldada negatiivset mõju platvormitöötajate tervisele ja ohutusele. Liikmesriigid peaksid platvormitööga seoses nägema ette ennetusmeetmed, sealhulgas tõhusate teatamiskanalite loomise. Samuti julgustatakse liikmesriike toetama tõhusaid meetmeid, millega võidelda platvormitöös esineva vägivalla ja ahistamise vastu, mis eeskätt hõlmaksid asjakohaseid teavituskanaleid iseenda tööandjatele.**
- (63) **Käesolevas direktiivis kehtestatud õigusi ja kohustusi** käsitlevate haldus- ja kohtumenetluste puhul võib töö korraldamisega seotud teave, mis võimaldab kindlaks määrata töölase staatuse ja eelkõige selle, kas digitaalne tööplatvorm kontrollib **või juhib** teatavaid tööülesannete täitmise elemente, **ning muud automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamise seotud elemendid**, olla digitaalse tööplatvormi valduses ning platvormitööd tegevatel isikutel ja pädevatel asutustel võib olla raske sellele juurde pääseda. Seepärast peaks liikmesriikide kohtutel või pädevatel asutustel olema võimalik nõuda, et digitaalne tööplatvorm avalikustaks kõik enda käsutuses olevad asjakohased tõendid, sealhulgas konfidentsiaalse teabe, tingimusel et on olemas tõhusad meetmed sellise teabe kaitseks.

- (64) Võttes arvesse, et käesoleva **direktiiviga** nähakse **■** platvormitöö suhtes **ette konkreetsemad ja täiendavad normid lisaks määruses 2016/679 sätestatutele**, et tagada **platvormitööd tegevate isikute** isikuandmete kaitse **■**, peaksid **määruses** (EL) 2016/679 **■** osutatud riiklikud järelevalveasutused olema pädevad kontrollima kõnealuste kaitsemeetmete kohaldamist. Määruse (EL) 2016/679 **menetlusraamistikku, eelkõige selle** VI, VII ja VIII peatükki, tuleks **kohaldada käesoleva direktiivi konkreetsemate ja täiendavate normide jõustamise suhtes**, eelkõige järelevalve-, koostöö- ja järjepidevuse mehhanismide, õiguskaitsevahendite, vastutuse ja karistuste **suhtes**, mis muu hulgas hõlmab pädevust määrata haldustrahve kõnealuse määruse artikli 83 lõikes 5 osutatud summa ulatuses.
- (65) **Platvormitöö kontekstis** kasutatavad automaatsed seire- **või** otsustussüsteemid hõlmavad **platvormitööd tegevate isikute** isikuandmete töötlemist ning mõjutavad **nende seas olevate platvormitöötajate** töötingimusi ja õigusi, **mis tõstatab küsimusi andmekaitseõiguse ja muude õigusvaldkondade kohta, nagu tööõigus**. Sellega seoses peaksid andmekaitse järelevalveasutused **ja muud pädevad asutused** tegema käesoleva direktiivi täitmise tagamisel koostööd, sealhulgas **piiriülesel tasandil, vahetades muu hulgas** asjakohast teavet, ilma et see **mõjutaks** andmekaitse järelevalveasutuste sõltumatust.
- (66) **Selleks et käesoleva direktiiviga tagatud kaitse oleks tõhus, on oluline kaitsta platvormitööd tegevaid isikuid, kes kasutavad neile direktiiviga antud õigusi, vallandamise (platvormitöötajate puhul), lepingu lõpetamise (iseenda tööandjate puhul) ja samaväärsete meetmete, sealhulgas konto peatamise eest.**

- (67) Kuna käesoleva direktiivi **kahte** eesmärki, nimelt parandada platvormitöö tingimusi **ja isikuandmete kaitset**, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid ühiste miinimumnõuete kehtestamise vajaduse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (68) Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnõuded ning jäetakse seega liikmesriikidele õigus kehtestada ja säilitada platvormitööd tegevate isikute jaoks soodsamad õigusnormid. Kehtiva õigusraamistiku kohased õigused peaksid jääma kehtima, **sealhulgas seoses töösuhte olemasolu kindlakstegemise mehhanismidega**, kui käesoleva direktiiviga ei kehtestata soodsamaid õigusnorme. Käesoleva direktiivi rakendamisega ei või vähendada kehtivas liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud sellekohaseid õigusi ja see ei või ka anda piisavat alust alandada käesoleva direktiiviga hõlmatud valdkonnas võimaldatava kaitse üldist taset **ega usaldusisikutele antud õigusi**.
- (69) **Austada tuleb sotsiaalpartnerite autonoomiat. Liikmesriikidel peaks kindlatel tingimustel olema võimalik lubada sotsiaalpartneritel säilitada selliseid kollektiivlepinguid, mis erinevad teatavatest sätetest, nende lepingute üle läbirääkimisi pidada, neid sõlmida ja jõustada, järgides samas platvormitöötajate üldise kaitse põhimõtet.**
- (70) Käesoleva direktiivi rakendamisel peaksid liikmesriigid hoiduma **ebavajalike** haldus-, finants- ja õiguspiirangute kehtestamisest viisil, mis pidurdab väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (**VKEde**) asutamist ja arengut. **Liikmesriikidel palutakse seega hinnata** oma ülevõtmismeetmete mõju **VKEdele, tagamaks et selle mõju neile** ei ole ebaproportsionaalne, ning **pöörata seejuures** erilist tähelepanu mikroettevõtjatele ja halduskoormusele.

- (71) Liikmesriigid võivad teha sotsiaalpartneritele ülesandeks rakendada käesolevat direktiivi, kui sotsiaalpartnerid seda ühiselt taotlevad ja kui liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et käesoleva direktiiviga eesmärgiks seatud tulemuste saavutamine suudetakse tagada igal ajal. Samuti peaksid nad kooskõlas *riigisisese* õiguse ja tavaga võtma piisavad meetmeid, et tagada sotsiaalpartnerite tõhus kaasatus ning edendada ja parandada sotsiaaldialoogi käesoleva direktiivi sätete rakendamisel.
- (72) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta¹⁸ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (73) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725¹⁹ artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse **2. veebruaril 2022**²⁰,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

¹⁸ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

²⁰ *ELT C ...*

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiivi eesmärk on parandada **platvormitöö töötingimusi ja isikuandmete kaitset järgmiselt:**
 - a) **kehtestades sellised meetmed, mis hõlbustavad platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õiget kindlaksmääramist;**
 - b) **edendades platvormitöö algoritmilises juhtimises läbipaistvust, õiglust, inimkontrolli, ohutust ja vastutust ning**
 - c) **suurendades platvormitöö läbipaistvust, sealhulgas piiriülestes olukordades.**
2. Käesolevas direktiivis sätestatakse miinimumõigused, mis kohalduvad kõigile liidus platvormitööd tegevatele isikutele, kellel on või kelle puhul leitakse asjaolude hindamise põhjal, et neil on tööleping või töösuhe liikmesriikides kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat.

Käesolevas direktiivis sätestatakse ka normid füüsiliste isikute kaitse parandamiseks seoses nende isikuandmete töötlemisega, nähes ette algoritmilise juhtimise meetmed, mida kohaldatakse liidus platvormitööd tegevate isikute suhtes, sealhulgas nende suhtes, kellel puudub tööleping või töösuhe.
3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liidus tehtavat platvormitööd korraldavate digitaalsete tööplatvormide suhtes, olenemata nende asukohast ja olenemata muuga seoses kohaldatavast õigusest.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - 1) „digitaalne tööplatvorm“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab *teenust*, mis vastab kõigile järgmistele nõuetele:
 - a) seda pakutakse vähemalt osaliselt kaugteenusena elektrooniliste vahendite, näiteks veebisaidi või mobiilirakenduse kaudu;
 - b) seda pakutakse teenusesaaja taotlusel;
 - c) see hõlmab vajaliku ja olulise komponendina üksikisikute *poolt tasu eest* tehtava töö korraldamist, olenemata sellest, kas seda tööd tehakse internetis või konkreetses asukohas;
 - d) *see hõlmab automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamist;*
 - 2) „platvormitöö“ – töö, mida korraldatakse digitaalse tööplatvormi kaudu ja mida teeb liidus üksikisik digitaalse tööplatvormi *või vahendaja* ja üksikisiku vahelise lepingulise suhte alusel, olenemata sellest, kas on olemas lepinguline suhe üksikisiku *või vahendaja* ja teenusesaaja vahel;
 - 3) „platvormitööd tegev isik“ – üksikisik, kes teeb platvormitööd, olenemata sellest, *milline on lepinguline suhe või* millisena on asjaomased pooled *selle* kindlaks määranud **■** ;
 - 4) „platvormitöötaja“ – platvormitööd tegev isik, kellel on tööleping või *kelle puhul leitakse, et tal on* töösuhe liikmesriigis kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat;

- 5) *„vahendaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes platvormitöö digitaalsele tööplatvormile või digitaalse tööplatvormi kaudu kättesaadavaks tegemise eesmärgil:*
- a) *loob lepingulise suhte kõnealuse digitaalse tööplatvormi ja platvormitööd tegeva isikuga või*
 - b) *on kõnealuse digitaalse tööplatvormi ja platvormitööd tegeva isiku vahel alltöövõtuhelas;*
- 6) *„töötajate usaldusisikud“ – platvormitöötajate usaldusisikud, näiteks ametiühingud ja esindajad, kelle platvormitöötajad on vabalt valinud kooskõlas riigisisese õiguse ja tavadega;*
- 7) *„platvormitööd tegevate isikute usaldusisikud“ – töötajate usaldusisikud ja, niivõrd kui see on ette nähtud riigisisese õiguse ja tavadega, platvormitööd tegevate muude isikute kui platvormitöötajate usaldusisikud;*
- 8) *„automaatsed seiresüsteemid“ – süsteemid, mida kasutatakse platvormitööd tegevate isikute töötulemuste või töökeskkonnas toimuva tegevuse kontrollimiseks, jälgimiseks või hindamiseks või toetavad seda, sealhulgas kogudes isikuandmeid elektrooniliste vahendite abil;*
- 9) *„automaatsed otsustussüsteemid“ – süsteemid, mida elektrooniliste vahendite abil kasutatakse selliste otsuste tegemiseks või toetamiseks, mis mõjutavad märkimisväärselt platvormitööd tegevaid isikuid, sealhulgas platvormitöötajate töötingimusi, eelkõige otsuseid, mis mõjutavad nende töölevõtmist, nende juurdepääsu tööülesannetele ja nende korraldust, nende töötasu, sealhulgas üksikute tööülesannete hinnastamist, nende ohutust ja tervist, nende tööaega, koolitusele juurdepääsu, edutamist või samaväärset meedet ja nende lepingulist staatust, sealhulgas nende konto piiramist, peatamist või sulgemist.*

2. Lõike 1 punktis 1 sätestatud digitaalsete tööplatvormide määratlus ei hõlma selliste teenuste osutajaid, mille peamine eesmärk on vara kasutamine või jagamine *või mis võimaldavad isikutel, kes ei ole kutsetöötajad, kaupu edasi müüa.*

Artikkel 3

Vahendajad

Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed tagamaks, et kui digitaalne tööplatvorm kasutab vahendajaid, on platvormitööd tegevatel isikutel, kellel on vahendajaga lepinguline suhe, samasugune käesoleva direktiiviga ette nähtud kaitsetase kui neil, kellel on digitaalse tööplatvormiga otsene lepinguline suhe. Selleks võtavad liikmesriigid kooskõlas riigisisese õiguse ja tavadega meetmeid asjakohaste mehhanismide kehtestamiseks, mis vajaduse korral hõlmavad solidaarvastutuse süsteeme.

II PEATÜKK

TÖÖALANE STAATUS

Artikkel 4

Töölase staatuse õige kindlaksmääramine

1. Liikmesriigid kehtestavad asjakohase **ja tõhusa** korra platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õige kindlaksmääramise kontrollimiseks ja tagamiseks, eesmärgiga teha kindlaks, kas on olemas töösuhe liikmesriikides kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, **sealhulgas artikli 5 kohase töösuhte eelduse kohaldamise kaudu.**
2. Töösuhte olemasolu kindlakstegemisel juhindutakse peamiselt tegeliku töö tegemisega seotud asjaoludest, **sealhulgas automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisest** platvormitöö korraldamisel, olenemata sellest, kuidas see suhe on liigitatud lepingupõhises kokkuleppes, milles asjaomased pooled võivad olla kokku leppinud. ■
3. **Kui töösuhte olemasolu on kindlaks tehtud, määratakse vastavalt riigisisesele õigussüsteemile selgelt kindlaks tööandja kohustusi kandev pool või pooled.**

Artikkel 5

Õiguslik eeldus

1. ***Digitaalse*** tööplatvormi ja selle platvormi kaudu platvormitööd tegeva isiku ***vahelist lepingulist suhet käsitatakse õiguslikult töösuhтена, kui leitakse asjaolusid, mis viitavad liikmesriikides kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade kohasele kontrollile ja juhtimisele, võttes arvesse Euroopa Kohtu kohtupraktikat. Kui digitaalne tööplatvorm püüab õiguslikku eeldust ümber lükata, peab digitaalne tööplatvorm tõendama, et kõnealune lepinguline suhe ei ole töösuhe liikmesriikides kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu kohtupraktikat.***
2. Selleks kehtestavad liikmesriigid ***tõhusa ümberlükatava töösuhte õigusliku eelduse, mis kujutab endast menetluse lihtsustamist platvormitööd tegevate isikute jaoks, ning liikmesriigid tagavad, et kõnealune õiguslik eeldus ei suurenda platvormitööd tegevate isikute või nende usaldusisikute nõuete koormust nende töölase staatuse selgitamise menetluses.***
3. ***Õiguslikku eeldust kohaldatakse kõigis asjaomastes haldus- või kohtumenetlustes, kui kaalul on platvormitööd tegeva isiku töölase staatuse õige kindlaksmääramine. Õiguslikku eeldust ei kohaldata maksu-, kriminaal- ja sotsiaalkindlustusmenetluste suhtes. Liikmesriigid võivad siiski sellises menetluses kohaldada õiguslikku eeldust riigisisese õiguse alusel.***

4. *Platvormitööd tegevatel isikutel, ning kooskõlas riigisisese õiguse ja tavadega nende usaldusisikutel, on õigus algatada lõike 3 esimeses lõigus osutatud menetlusi platvormitööd tegeva isiku õige tööalase staatuse selgitamiseks.*
5. *Kui riigi pädev asutus leiab, et platvormitööd tegev isik võib olla valesti liigitatud, võtab ta kooskõlas riigisisese õiguse ja tavadega asjakohased meetmed või algatab menetlused kõnealuse isiku tööalase staatuse selgitamiseks.*
6. *Lepinguliste suhete puhul, mis on sõlmitud enne artikli 29 lõikes 1 sätestatud kuupäeva ja mis on sel kuupäeval veel kehtivad, kohaldatakse käesolevas artiklis osutatud õiguslikku eeldust üksnes ajavahemiku suhtes, mis algab kõnealusest kuupäevast.*

Artikkel 6

Toetusmeetmete raamistik

L liikmesriigid loovad toetusmeetmete raamistiku, et tagada õigusliku eelduse tõhus rakendamine ja selle järgimine. Eelkõige teevad liikmesriigid järgmist:

- a) *töötavad digitaalsete tööplatvormide, platvormitööd tegevate isikute ja sotsiaalpartnerite jaoks välja asjakohased suunised, sealhulgas konkreetsete ja praktiliste soovitude kujul, et mõista ja rakendada õiguslikku eeldust, sealhulgas selle ümberlükkamise menetlusi;*
- b) *töötavad kooskõlas riigisisese õiguse ja tavadega riigi pädevate asutuste jaoks välja suunised ja kehtestavad asjakohased menetlused, sealhulgas erinevate riigi pädevate asutuste vahel tehtava koostöö kohta, et ennetavalt teha kindlaks ja võtta sihikule digitaalsed tööplatvormid, mis ei täida tööalase staatuse õige kindlaksmääramise norme;*

- c) *näevad ette riiklike asutuste poolt kooskõlas riigisisese õiguse või tavadega teostatavad tõhusad kontrollid ja inspekteerimised ning näevad eelkõige asjakohasel juhul ette konkreetsete digitaalsete tööplatvormide kontrollid ja inspekteerimised, kui riigi pädev asutus on kindlaks teinud platvormitööd tegeva isiku töölase staatuse, tagades samal ajal, et sellised kontrollid ja inspekteerimised on proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad;*
- d) *näevad riigi pädevate asutuste jaoks ette asjakohased koolitused ja tagavad algoritmilise juhtimise valdkonna tehniliste eksperditeadmiste kättesaadavuse, et kõnealused asutused saaksid täita punktis b osutatud ülesandeid.*

III PEATÜKK

ALGORITMILINE JUHTIMINE

Artikkel 7

Piirangud isikuandmete töötlemisel automaatsete seire- või otsustussüsteemide abil

1. *Digitaalsed tööplatvormid ei tee automaatsete seire- või otsustussüsteemide abil järgmist:*
 - a) *ei töötle platvormitööd tegeva isiku emotsionaalset või psühholoogilist seisundit käsitlevaid isikuandmeid;*
 - b) *ei töötle eravestlustega seotud isikuandmeid, sealhulgas teabevahetust muude platvormitööd tegevate isikute ja nende usaldusisikutega;*
 - c) *ei kogu isikuandmeid ajal, mil platvormitööd tegev isik ei paku ega tee platvormitööd;*
 - d) *ei töötle isikuandmeid, et prognoosida põhiõiguste, sealhulgas ühinemisõiguse, kollektiivlääbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õiguse või õiguse olla informeeritud ja ära kuulatud kasutamist, nagu on hartas määratletud;*
 - e) *ei töötle isikuandmeid, et tuletada isiku rassilist või etnilist päritolu, rändestaatust, poliitilisi vaateid, usulisi või filosoofilisi veendumusi, puuet, tervislikku seisundit, sealhulgas krooniliste haiguste või HIV staatust, emotsionaalset või psühholoogilist seisundit, ametiühingusse kuulumist, seksuaalelu või seksuaalset sättumust;*
 - f) *ei töötle platvormitööd tegeva isiku mis tahes biomeetrilisi andmeid, nagu need on määratletud määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 14, et teha kindlaks selle isiku identiteet, võrreldes kõnealuseid andmeid andmebaasi salvestatud muude isikute biomeetriliste andmetega.*

2. *Käesoleva artikli sätteid kohaldatakse kõigi platvormitööd tegevate isikute suhtes alates töölevõtmis- või valikumenetluse algusest.*
3. *Lisaks automaatsetele seire- ja otsustussüsteemidele kohaldatakse käesolevat artiklit ka digitaalsete tööplatvormide suhtes, kui neis kasutatakse automaatseid süsteeme, mis toetavad või teevad otsuseid, mis kuidagi mõjutavad platvormitööd tegevaid isikuid.*

Artikkel 8

Andmekaitsealane mõjuhindang

1. *Isikuandmete töötlemine digitaalse tööplatvormi poolt automaatsete seire- ja otsustussüsteemide abil on töötlemisviis, mis võib tõenäoliselt kaasa tuua suure ohu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele määruse (EL) 2016/679 artikli 35 lõike 1 tähenduses. Kui digitaalsed tööplatvormid hindavad kõnealuse määruse artikli 35 lõike 1 kohaselt automaatsetes seire- ja otsustussüsteemides isikuandmete töötlemise mõju platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kaitsele, sealhulgas käesoleva direktiivi artiklis 7 sätestatud töötlemise piirangutele, küsivad digitaalsed tööplatvormid, kes tegutsevad kõnealuse määruse artikli 4 punktis 7 määratletud vastutavate töötlejatena, platvormitööd tegevate isikute ja nende usaldusisikute seisukohti.*
2. *Digitaalsed tööplatvormid esitavad hinnangu tulemused töötajate usaldusisikutele.*

Artikkel 9

Automaatsete seire- või otsustussüsteemide läbipaistvus

1. *Liikmesriigid nõuavad* , *et digitaalsed tööplatvormid teavitaksid platvormitööd tegevaid isikuid, platvormitöötajate usaldusisikud ja taotluse korral riigi pädevaid asutusi automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisest.*

See teave hõlmab järgmist:

- a) *igat liiki otsused, mida toetavad või teevad automaatsed otsustussüsteemid, sealhulgas siis, kui selliste süsteemidega toetatakse või tehakse otsuseid, mis ei mõjuta oluliselt platvormitööd tegevaid isikuid;*
- b) automaatsete seiresüsteemide puhul:
 - i) asjaolu, et selliseid süsteeme kasutatakse või et need võetakse kasutusele;
 - ii) *selliste süsteemide poolt kontrollitavate, jälgitavate või hinnatavate andmete ja tegevuste kategooriad, sealhulgas teenusesaajate hinnangud;*
 - iii) *seire eesmärk ja kuidas süsteem selle saavutama peab;*
 - iv) *sellistes süsteemides töödeldavate isikuandmete vastuvõtjad või vastuvõtjate kategooriad ning selliste isikuandmete mis tahes edastamine või üleandmine, sealhulgas kontsernisiseselt;*
- c) *automaatsete otsustussüsteemide puhul:*
 - i) asjaolu, et selliseid süsteeme kasutatakse või et need võetakse kasutusele;
 - ii) selliste süsteemidega tehtavate või toetatavate otsuste kategooriad;
 - iii) *andmete kategooriad ja* peamised parameetrid, mida sellistes süsteemides arvesse võetakse, ja nende peamiste parameetrite suhteline tähtsus *automaatsete* otsuste tegemisel, sealhulgas viis, kuidas *platvormitööd tegeva isiku* isikuandmed või käitumine otsuseid mõjutavad;
 - iv) kui tehakse *otsused* peatada või sulgeda *platvormitööd tegeva isiku* konto või kehtestada sellele piirangud või keelduda *isiku* tehtud töö eest tasu maksmisest, *samuti otsuste puhul, mis puudutavad kõnealuste isikute lepingulist staatust*, või mis tahes muu *samaväärse või kahjuliku* mõjuga *otsuste puhul – selliste otsuste põhjused*.

2. Digitaalsed tööplatvormid esitavad lõikes 1 osutatud teabe **kirjaliku** dokumendina, mis võib olla elektrooniline. Teave esitatakse läbipaistval, arusaadaval ja kergesti kättesaadaval kujul, kasutades selget ja lihtsat keelt.
3. *Platvormitööd tegevad isikud saavad kokkuvõtlikku teavet neid, ja kui see on asjakohane, nende töötingimusi otseselt mõjutavate süsteemide ja nende omaduste kohta hiljemalt esimesel tööpäeval, enne töötingimusi, töökorraldust või töötulemuste jälgimist mõjutavate muudatuste sisseviimist, või igal ajal nende taotluse korral. Taotluse korral saavad nad ka põhjalikku ja üksikasjalikku teavet kõigi asjaomaste süsteemide ja nende omaduste kohta.*
4. *Töötajate usaldusisikud saavad põhjalikku ja üksikasjalikku teavet kõigi asjaomaste süsteemide ja nende omaduste kohta. Nad saavad selle teabe enne nende süsteemide kasutamist või töötingimusi, töökorraldust või töötulemuste jälgimist mõjutavate muudatuste sisseviimist, või igal ajal nende taotluse korral. Riigi pädevad asutused saavad põhjalikku ja üksikasjalikku teavet igal ajal nende taotluse korral.*
5. *Digitaalsed tööplatvormid esitavad lõikes 1 osutatud teabe isikutele, kes läbivad töölevõtmis- või valikumenetluse. See teave esitatakse kooskõlas lõikega 2, see on kokkuvõtlik ja seotud üksnes selles menetluses kasutatavate automaatsete seire- või otsustussüsteemidega ning esitatakse enne kõnealuse menetluse algust.*

6. *Platvormitööd tegevatel isikutel on õigus nende töö käigus digitaalse tööplatvormi automaatsetes seire- ja otsussüsteemides loodud isikuandmete, sealhulgas arvamuste ja hinnangute ülekandmisele, ilma et see kahjustaks teenusesaaja määruse (EL) 2016/679 kohaseid õigusi. Digitaalne tööplatvorm annab platvormitööd tegevatele isikutele tasuta vahendid, mis hõlbustavad nende andmete ülekandmise õiguse tõhusat kasutamist, millele on osutatud määruse (EL) 2016/679 artiklis 20 ja käesoleva lõike esimeses lauses. Platvormitööd tegeva isiku taotlusel edastab digitaalne tööplatvorm sellised isikuandmed otse kolmandale isikule.*

Artikkel 10

Automaatsete süsteemide *inimjärelevalve*

1. *Liikmesriigid tagavad, et digitaalsed tööplatvormid teostavad järelevalvet selle üle, milline on digitaalset tööplatvormi kasutatavate automaatsete seire- ja otsustussüsteemide tehtavate või toetatavate üksikotsuste mõju platvormitööd tegevatele isikutele, sealhulgas asjakohasel juhul nende töötingimustele ja võrdsele kohtlemisele töökohal, ning hindavad seda töötajate usaldusisikute osalusel korrapäraselt ja igal juhul iga kahe aasta järel.*
2. *Liikmesriigid nõuavad, et digitaalsed tööplatvormid tagaksid piisavad inimressursid tõhusa järelevalve teostamiseks automaatsete seire- või otsustussüsteemide tehtavate või toetatavate üksikotsuste mõju üle ja selle hindamiseks. Isikutel, kellele digitaalne tööplatvorm on teinud ülesandeks seda järelevalvet ja hindamist teostada, peab olema selle ülesande täitmiseks vajalik pädevus, väljaõpe ja volitus, sealhulgas automaatsete otsuste tühistamiseks. Neid kaitstakse ülesannete täitmise vallandamise või sellega samaväärse meetme eest, distsiplinaarmeetmete või muu ebasoodsa kohtlemise eest.*

3. *Kui lõikes 1 osutatud järelevalve või hindamise käigus tehakse kindlaks, et automaatsete seire- ja otsustussüsteemide kasutamisel esineb töökohal suur diskrimineerimise oht, või leitakse, et automaatsete seire- ja otsustussüsteemidega tehtud või toetatud üksikotsustega on rikunud platvormitööd tegeva isiku õigusi, võtab digitaalne tööplatvorm vajalikud meetmed, sealhulgas muudab vajaduse korral automaatset seire- ja otsustussüsteemi või lõpetab selle kasutamise, et selliseid otsuseid tulevikus vältida.*
4. *Teave lõike 1 kohase hindamise kohta edastatakse platvormitöötajate usaldusisikutele. Digitaalsed tööplatvormid teevad selle teabe taotluse korral kättesaadavaks ka platvormitööd tegevatele isikutele ja riigi pädevatele asutustele.*
5. *Kõik otsused platvormitööd tegeva isiku lepingulise suhte või konto peatamise või lõpetamise või sellele piirangute kehtestamise kohta või kõik muud samaväärse kahjuliku mõjuga otsused teeb inimene.*

Artikkel 11

▮ Läbivaatamine inimese poolt

- Liikmesriigid tagavad, et platvormitööd tegevatel isikutel on õigus saada põhjendamatu viivitusega digitaalselt tööplatvormilt selgitusi iga automaatse otsustussüsteemi tehtud või toetatud otsuse kohta. Suuline või kirjalik selgitus esitatakse läbipaistval ja arusaadaval viisil, kasutades selget ja lihtsat keelt.***

Liikmesriigid tagavad, et digitaalsed tööplatvormid võimaldavad platvormitööd tegevatel isikutel võtta ühendust digitaalse tööplatvormi määratud kontaktisikuga, et arutada ja selgitada otsuse tegemiseni viinud fakte, asjaolusid ja põhjuseid.

Digitaalsed tööplatvormid tagavad, et sellistel kontaktisikutel on nimetatud ülesande täitmiseks vajalik pädevus, väljaõpe ja volitus.

Digitaalsed tööplatvormid esitavad platvormitööd tegevale isikule kirjaliku põhjenduse kõigi automaatse otsustussüsteemi toetatud või, kui see on asjakohane, tehtud otsuste kohta peatada või lõpetada platvormitööd tegeva isiku konto või kehtestada sellele piirangud, kõigi otsuste kohta keelduda tasu maksmisest platvormitööd tegeva isiku tehtud töö eest, kõigi otsuste kohta, mis puudutavad platvormitööd tegeva isiku lepingulist staatust, kõigi sarnase mõjuga otsuste kohta või kõigi otsuste kohta, mis mõjutavad töösuhete või muude lepinguliste suhete olulisi aspekte, tehes seda põhjendamatu viivitusega ja hiljemalt selliste otsuste jõustumise päeval.
- Platvormitööd tegevatel isikutel ja kooskõlas riigisisese õiguse või tavadega platvormitööd tegevate isikute nimel tegutsevatel usaldusisikutel on õigus taotleda digitaalselt tööplatvormilt lõikes 1 osutatud otsuste läbivaatamist. Digitaalne tööplatvorm vastab sellisele taotlusele, andes platvormitööd tegevale isikule piisavalt täpse ja asjakohaselt põhjendatud vastuse kirjaliku dokumendina, mis võib olla elektrooniline, põhjendamatu viivitusega ja igal juhul kahe nädala jooksul alates taotluse saamisest.***

3. *Kui lõikes 1 osutatud otsusega rikutakse platvormitööd tegeva isiku õigusi, parandab digitaalne tööplatvorm selle otsuse viivitamata ja igal juhul kahe nädala jooksul pärast otsuse vastuvõtmist. Kui selline parandamine ei ole võimalik, pakub digitaalne tööplatvorm tekitatud kahju eest piisavat hüvitist. Igal juhul võtab digitaalne tööplatvorm vajalikud meetmed, sealhulgas muudab vajaduse korral automaatset otsustusprotsessi või lõpetab selle kasutamise, et selliseid otsuseid tulevikus vältida.*
4. *Käesolev artikkel ei piira riigisisese õiguses ja tavades ning kollektiivlepingutes sätestatud distsiplinaar- ja vallandamismenetluste kohaldamist.*
5. *Käesolevat artiklit ei kohaldata platvormitööd tegevate isikute suhtes, kes on ka määruse (EL) 2019/1150 artikli 2 punktis 1 määratletud ärikasutajad.*

Artikkel 12

Ohutus ja tervis

1. *Ilma et see mõjutaks nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ ning sellega seotud tööohutust ja töötervishoidu käsitlevate direktiivide kohaldamist platvormitöötajate suhtes, teevad digitaalsed tööplatvormid järgmist:*
 - a) *hindavad automaatsetest seire- või otsustussüsteemidest tulenevaid riske nende isikute ohutusele ja tervisele, eelkõige võimalikke tööõnnetustega seotud, psühhosotsiaalseid ja ergonoomilisi riske;*
 - b) *hindavad, kas kõnealuste süsteemide kaitsemeetmed on kindlaks tehtud riskide puhul asjakohased, pidades silmas töökeskkonna eripära;*
 - c) *võtavad kasutusele asjakohased ennetus- ja kaitsemeetmed.*
2. *Seoses käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud nõuetega tagavad digitaalsed tööplatvormid platvormitöötajate ja/või nende usaldusisikute tõhusa teavitamise, nendega konsulteerimise ja nende osalemise kooskõlas nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artiklitega 10 ja 11.*

3. ***Digitaalsed tööplatvormid ei kasuta automaatseid seire- või otsustussüsteeme ühelgi viisil, mis avaldab platvormitöötajatele põhjendamatu survet või seab muul viisil ohtu platvormitöötajate ohutuse ning füüsilise ja vaimse tervise.***
4. ***Lisaks automaatsetele otsustussüsteemidele kohaldatakse käesolevat artiklit ka siis, kui neis kasutatakse automaatseid süsteeme, millega toetatakse või tehakse otsuseid, mis platvormitöötajaid mingil viisil mõjutavad.***
5. ***Selleks et tagada platvormitöötajate ohutus ja tervis, sealhulgas seoses vägivalga ja ahistamisega, tagavad liikmesriigid, et digitaalsed tööplatvormid võtavad ennetavaid meetmeid, tagades sealhulgas tõhusad teatamiskanalid.***

Artikkel 13

Teavitamine ja ärakuulamine

1. ***Käesolev direktiiv ei mõjuta teavitamise ja ärakuulamise osas direktiivi 89/391/EMÜ ega direktiive 2002/14/EÜ ja 2009/38/EÜ.***
2. ***Lisaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud direktiivide järgimisele tagavad liikmesriigid, et direktiivi 2002/14/EÜ artikli 2 punktides f ja g määratletud töötajate usaldusisikute teavitamine ja nõustamine digitaalsete tööplatvormide kaudu hõlmab ka otsuseid, mis tõenäoliselt toovad kaasa automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutuselevõtmise või olulised muudatused nende kasutamises. Käesoleva lõike kohaldamisel toimub töötajate usaldusisikute teavitamine ja nõustamine sama teavitamis- ja nõustamisõiguste kasutamise korra kohaselt kui see, mis on sätestatud direktiivis 2002/14/EÜ.***

3. Platvormitöötajate **usaldusisikuid** võib abistada nende valitud ekspert, kui see on vajalik teavitamise ja nõustamise objektiks oleva küsimuse uurimiseks ning arvamuse koostamiseks. Kui digitaalsel tööplatvormil on **asjaomases** liikmesriigis rohkem kui **250 töötajat**, kannab eksperdiga seotud kulud digitaalne tööplatvorm, tingimusel et need kulud on proportsionaalsed. **Liikmesriigid võivad määrata kindlaks eksperditaotluste esitamise sageduse, tagades samal ajal abi tõhususe.**

Artikkel 14

Töötajate teavitamine

Kui platvormitöötajatel ei ole usaldusisikuid, tagavad liikmesriigid, et digitaalne tööplatvorm teavitab asjaomaseid platvormitöötajaid otse otsustest, mis tõenäoliselt toovad kaasa automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutuselevõtmise või olulised muudatused nende kasutamises. Teave esitatakse kirjaliku dokumendina, mis võib olla elektrooniline, ning see esitatakse läbipaistval, arusaadaval ja kergesti kättesaadaval kujul, kasutades selget ja lihtsat keelt.

Artikkel 15

Platvormitööd tegevate muude isikute kui platvormitöötajate usaldusisikute suhtes kohaldatav erikord

Platvormitööd tegevate muude isikute kui töötajate usaldusisikud saavad kasutada töötajate usaldusisikutele artikli 8 lõike 2, artikli 9 lõigete 1 ja 4, artikli 10 lõike 4 ja artikli 11 lõike 2 alusel antud õigusi üksnes niivõrd, kuivõrd nad tegutsevad platvormitööd tegevate muude isikute kui platvormitöötajate nimel seoses nende isikuandmete kaitsega.

IV PEATÜKK

PLATVORMITÖÖ LÄBIPAISTVUS

Artikkel 16

Platvormitöö deklareerimine

Liikmesriigid nõuavad, et digitaalsed tööplatvormid deklareeriks platvormitöötajate tehtud töö selle liikmesriigi pädevatele ***asutustele***, kus tööd tehakse, **■** vastavalt asjaomaste liikmesriikide õiguses sätestatud eeskirjadele ja menetlustele.

See ei mõjuta liidu õigusest tulenevaid konkreetseid kohustusi, mille kohaselt deklareeritakse töö liikmesriigi asjaomastele asutustele piiriülestes olukordades.

Artikkel 17

Juurdepääs platvormitööd käsitlevale asjakohasele teabele

1. Liikmesriigid tagavad, et ***digitaalsed tööplatvormid teevad pädevatele asutustele ja*** platvormitööd tegevate isikute ***usaldusisikutele*** kättesaadavaks järgmise teabe:
 - a) asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu platvormitööd tegevate isikute arv ***jaotatuna tegevuse taseme*** ja nende ***lepingulise*** või ***töölase staatuse järgi***;
 - b) nende lepinguliste suhete suhtes kohaldatavad üldtingimused, ***mille on*** kindlaks ***määratud*** digitaalne tööplatvorm;

- c) *tegevuse keskmine kestus, nädala keskmine töötundide arv inimese kohta ja asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu regulaarselt platvormitööd tegevate isikute keskmine sissetulek;*
- d) *vahendajad, kellega digitaalsel tööplatvormil on lepinguline suhe.*
2. *Liikmesriigid tagavad, et digitaalsed tööplatvormid annavad riigi pädevatele asutustele teavet platvormitööd tegevate isikute tehtud töö ja nende tööalase staatuse kohta.*
3. *Lõikes 1 osutatud teave esitatakse iga liikmesriigi kohta, kus isikud asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu platvormitööd teevad. Lõike 1 punkti c puhul esitatakse see teave üksnes taotluse korral. Teavet ajakohastatakse vähemalt iga kuue kuu järel ning lõike 1 punktiga b seoses iga kord, kui tingimusi sisuliselt muudetakse.*
4. *Lõikes 1 nimetatud pädevatel asutustel ja platvormitööd tegevate isikute usaldusisikutel on õigus küsida digitaalselt tööplatvormidelt täiendavaid selgitusi ja üksikasju mis tahes esitatud teabe kohta, sealhulgas üksikasju töölepingu kohta. Digitaalsed tööplatvormid vastavad sellisele taotlusele, andes põhjendatud vastuse põhjendamatu viivitusega.*
5. Mikro-, väikesest või keskmise suurusega ettevõtjast digitaalsete tööplatvormide puhul võivad liikmesriigid ette näha, et lõikes 3 osutatud teabe ajakohastamise sagedust vähendatakse ühele korrale aastas.

V PEATÜKK

ÕIGUSKAITSEVAHENDID JA NÕUETE TÄITMISE TAGAMINE

Artikkel 18

Õigus õiguskaitsele

Ilma et see **mõjutaks** määruse (EL) 2016/679 artiklite 79 ja 82 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et platvormitööd tegevatel isikutel, sealhulgas neil, kelle töösuhe või muu lepinguline suhe on lõppenud, on käesolevast direktiivist tulenevate õiguste rikkumise korral juurdepääs **õigeaegsele**, tõhusale ja erapooletule vaidluste lahendamisele ning õigus õiguskaitsele, sealhulgas **tekinud kahju** piisavale **hüvitamisele**.

Artikkel 19

Menetlused platvormitööd tegevate isikute nimel või toetuseks

Ilma et see **mõjutaks** määruse (EL) 2016/679 artikli 80 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et platvormitööd tegevate isikute **usaldusisikud** või juriidilised isikud, kellel on koosõlas **riigisisese õiguse** või **tavaga** õigustatud huvi kaitsta platvormitööd tegevate isikute õigusi, võivad osaleda mis tahes kohtu- või haldusmenetluses, et tagada käesolevast direktiivist tulenevate õiguste või kohustuste täitmine. Nad võivad juhul, kui rikutakse käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi või kohustusi, tegutseda platvormitööd tegeva isiku **või isikute** nimel või toetuseks **koosõlas riigisisese õiguse ja tavaga**.

■

Artikkel 20

Suhtluskanalid platvormitööd tegevatele isikutele

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et digitaalsed tööplatvormid loovad **platvormitööd tegevatele isikutele** võimaluse ■ üksteisega **eraviisiliselt ja turvaliselt** ühendust võtta ja omavahel suhelda ning võimaluse **võtta ühendust** platvormitööd tegevate isikute **usaldusisikutega ja usaldusisikutel** nendega ühendust võtta digitaalsete tööplatvormide digitaristu või muude sarnaste tõhusate vahendite kaudu, **järgides** samal ajal määrusest (EL) 2016/679 tulenevaid kohustusi. Liikmesriigid nõuavad, et digitaalsed tööplatvormid hoiduksid **juurdepääsu võimaldamisest** sellisele suhtlusele ja teabevahetusele ■ või selle jälgimisest. ■

Artikkel 21

Juurdepääs tõenditele

1. Liikmesriigid tagavad, et **käesoleva direktiivi sätetega seotud** menetlustes ■ on riiklikel kohtutel või pädevatel asutustel võimalik nõuda digitaalselt tööplatvormilt kõigi tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite avaldamist.
2. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide kohtutel on õigus nõuda konfidentsiaalset teavet sisaldavate tõendite avaldamist, kui nad peavad seda **menetluse** jaoks oluliseks. Liikmesriigid tagavad, et sellise teabe avaldamise nõudmisel on liikmesriikide kohtutel kasutada tulemuslikud meetmed kõnealuse teabe kaitsmiseks.

Artikkel 22

Kaitse halva kohtlemise või negatiivsete tagajärgede eest

Liikmesriigid kehtestavad vajalikud meetmed, et kaitsta platvormitööd tegevaid isikuid, sealhulgas *nende seast* neid, kes on nende isikute *usaldusisikud*, digitaalse tööplatvormi poolse halva kohtlemise eest või selliste negatiivsete tagajärgede eest, mis tulenevad digitaalsele tööplatvormile esitatud kaebusest või menetlusest, mis on algatatud eesmärgiga tagada käesoleva direktiiviga ettenähtud õiguste järgimine.

Artikkel 23

Kaitse vallandamise eest

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et keelata platvormitööd tegevate isikute vallandamine, *lepingu lõpetamine* või *nendega* samaväärsete meetmete *kohaldamine ning vallandamise, lepingu lõpetamise või nendega samaväärsete meetmete kohaldamise* ettevalmistamine põhjusel, et platvormitööd tegev isik on kasutanud käesoleva direktiiviga ettenähtud õigusi.
2. Kui platvormitööd tegevad isikud leiavad, et nad vallandati, *nende lepingu lõpetati* või nende suhtes kohaldati samaväärse mõjuga meetmeid põhjusel, et nad on kasutanud käesoleva direktiiviga ettenähtud õigusi, võivad nad *küside* digitaalselt tööplatvormilt vallandamise, *lepingu lõpetamise* või *nendega* samaväärsete meetmete *kohaldamise* kohta *piisava põhjenduse esitamist*. Digitaalne tööplatvorm esitab *sellise põhjenduse* kirjalikult *ja põhjendamatu viivitusega*.
3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et kui lõikes 2 osutatud platvormitööd tegevad isikud esitavad kohtule või muule pädevale asutusele või organile asjaolud, mis annavad alust eeldada, et toimus selline vallandamine, *lepingu lõpetamine* või *nendega samaväärsete meetmete kohaldamine*, on digitaalse tööplatvormi ülesanne tõendada, et vallandamise, *lepingu lõpetamise* või *nendega* samaväärsete meetmete *kohaldamise* põhjus oli lõikes 1 osutatust erinev.

4. Liikmesriikidelt ei nõuta lõike 3 kohaldamist menetluste suhtes, mille korral juhtumi asjaolude uurimine on kohtu või muu pädeva asutuse või organi ülesanne.
5. Lõiget 3 ei kohaldata kriminaalmenetluste suhtes, kui liikmesriigid ei ole ette näinud teisiti.

Artikkel 24

Järelevalve ja karistused

1. Järelevalveasutus või asutused, kes vastutavad määruse (EL) 2016/679 kohaldamise järelevalve eest, vastutavad ka käesoleva direktiivi **II** artiklite 7–11 kohaldamise järelevalve **ja täitmise tagamise eest (andmekaitseküsimuste puhul)** kooskõlas määruse (EL) 2016/679 VI, VII ja VIII peatüki asjakohaste sätetega. **Käesoleva direktiivi artiklite 7–11 rikkumise korral kohaldatakse** kõnealuse määruse artikli 83 lõikes 5 osutatud **haldustrahvide ülemmäära**.
2. Lõikes 1 osutatud asutused ning **muud riigi pädevad asutused** teevad käesoleva direktiivi jõustamisel vajaduse korral koostööd oma vastavate pädevuste piires, eelkõige juhul, kui tekib küsimusi automaatsete seire- **või** otsustussüsteemide mõju kohta **II** platvormitööd tegevate **isikutele**. Sel eesmärgil vahetavad kõnealused asutused kas taotluse korral või omal algatusel asjakohast teavet, sealhulgas inspekteerimise või uurimiste käigus saadud teavet.
3. **Riigi pädevad asutused teevad koostööd, vahetades asjakohast teavet ja parimaid tavasid õigusliku eelduse rakendamise kohta Euroopa Komisjoni toetusel.**

4. *Kui platvormitööd tegevad isikud teevad platvormitööd muus liikmesriigis kui see, kus digitaalne tööplatvorm on asutatud, vahetavad nende liikmesriikide pädevad asutused teavet käesoleva direktiivi jõustamise tagamiseks.*
5. *Ilma et see mõjutaks lõike 1 kohaldamist, kehtestavad liikmesriigid karistusnormid, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud liikmesriigi sätete või käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate õiguste puhul juba kehtivate asjakohaste sätete rikkumise korral. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, hoiatavad ja proportsionaalsed ettevõtja rikkumise laadi, raskusastme ja kestusega ning mõjutatud töötajate arvuga.*
6. *Kui rikkumine on seotud sellega, et digitaalsed tööplatvormid keelduvad täitmast õiguslikku otsust, millega määratakse kindlaks platvormitööd tegevate isikute tööalane staatus, näevad liikmesriigid ette karistused, mis võivad hõlmata rahalisi karistusi.*

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 25

Kollektiivläbirääkimiste edendamine platvormitöös

Ilma et see piiraks sotsiaalpartnerite autonoomiat ja võttes arvesse riiklike tavade mitmekesisust, võtavad liikmesriigid piisavaid meetmeid, et edendada sotsiaalpartnerite rolli ja soodustada kollektiivläbirääkimiste õiguse kasutamist platvormitöös, sealhulgas meetmeid, et teha kindlaks platvormitöötajate õige tööalane staatus ja hõlbustada nende käesoleva direktiivi III peatükis sätestatud algoritmilise juhtimisega seotud õiguste kasutamist.

Artikkel 26

Kaitse taseme säilitamine ja soodsamad sätted

1. Käesolev direktiiv ei ole piisav alus **platvormitöötajatele** liikmesriikides juba pakutava kaitse üldise taseme alandamiseks, sealhulgas seoses kehtestatud menetlustega platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õigeks kindlaksmääramiseks ning nende usaldusisikute praeguste õigustega.
2. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust kohaldada või kehtestada õigus- või haldusnorme, mis on platvormitöötajate jaoks soodsamad, või soodustada või lubada platvormitöötajate jaoks soodsamate kollektiivlepingute kohaldamist kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega.
3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ilma, et see piiraks muid õigusi, mis on platvormitööd tegevatele isikutele antud teiste liidu õigusaktidega.

Artikkel 27

Teabe levitamine

Liikmesriigid tagavad, et platvormitööd tegevatele isikutele ja digitaalsetele tööplatvormidele, sealhulgas väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning üldsusele tehakse teatavaks käesoleva direktiivi ülevõtmiseks kehtestatud riigisisese meetmed ning artiklis 1 sätestatud reguleerimisesemega seotud juba kehtivad asjakohased sätted, sealhulgas teave õigusliku eelduse kohaldamise kohta. See teave esitatakse selgel, arusaadaval ja kergesti kättesaadaval viisil, sealhulgas puuetega inimestele.

Artikkel 28

Kollektiivlepingud ja konkreetsed isikuandmete töötlemise normid

Liikmesriigid võivad õigusaktides või kollektiivlepingutes sätestada konkreetsemad normid, et tagada õiguste ja vabaduste kaitse platvormitööd tegevate isikute isikuandmete töötlemisel artiklite 9, 10 ja 11 kohaselt vastavalt artikli 26 lõikele 1, Liikmesriigid võivad lubada sotsiaalpartneritel vastavalt riigisisesele õigusele või tavale säilitada selliseid kollektiivlepinguid, nende üle läbirääkimisi pidada, neid sõlmida ja jõustada, millega kehtestatakse platvormitöötajate üldist kaitset austades platvormitööd käsitlev kord, mis erineb artiklites 12 ja 13 osutatud korrast, ja kui nad teevad selle rakendamise ülesandeks sotsiaalpartneritele vastavalt artikli 29 lõikele 4, siis artiklis 17 osutatud korrast.

Artikkel 29

Ülevõtmine ja rakendamine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi **järgimiseks** vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... [**kaks** aastat pärast **käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva**]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need **normid** vastu võtavad, lisavad nad **nende ametlikul avaldamisel** nendesse **või** nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt **vastu võetud** põhiliste **normide** teksti.
3. Liikmesriigid võtavad kooskõlas oma **riigisisese** õiguse ja tavaga asjakohaseid meetmeid, et tagada sotsiaalpartnerite tõhus kaasatus ning edendada ja parandada sotsiaaldialoogi käesoleva direktiivi rakendamiseks.
4. Liikmesriigid võivad teha sotsiaalpartneritele ülesandeks rakendada käesolevat direktiivi, kui sotsiaalpartnerid seda ühiselt taotlevad ja kui liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed selle tagamiseks, et igal ajal suudetakse tagada käesoleva direktiiviga eesmärgiks seatud tulemuste saavutamine.

Artikkel 30

Läbivaatamine komisjoni poolt

Komisjon vaatab käesoleva direktiivi rakendamise läbi hiljemalt ... [viis aastat *alates käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva*], olles konsulteerinud liikmesriikidega, sotsiaalpartneritega liidu tasandil ja peamiste sidusrühmadega ning võttes arvesse mõju mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, ja kui see on asjakohane, esitab seadusandlikke muudatusettepanekuid. *Sellisel läbivaatamisel pöörab komisjon erilist tähelepanu sellele, millist mõju vahendajate kasutamine avaldab käesoleva direktiivi üldisele rakendamisele, samuti artikli 5 kohaselt kehtestatud ümberlükatava tööhõive eelduse tõhususele.*

Artikkel 31

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 32

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

...

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*

Or. en

